

บทที่ 2

ความคิดซึ่งมุ่งหมาย ที่จะกระทำต่อชื่อเสียงบนระบบเครือข่าย

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้จะศึกษาการหมิ่นประมาทเฉพาะเรื่องชื่อเสียงโดยอาศัยระบบเครือข่าย เป็นเครื่องมือ ในเบื้องต้นจึงควรทำความเข้าใจในพื้นฐานเกี่ยวกับระบบเครือข่าย รวมถึง แนวความคิดในการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพขั้นพื้นฐานต่างๆที่เกี่ยวข้อง และจะอธิบายถึงการ หมิ่นประมาทบนระบบเครือข่ายเฉพาะเรื่องชื่อเสียงพร้อมทั้งเปรียบเทียบระหว่างการหมิ่นประมาท เฉพาะเรื่องชื่อเสียงในรูปแบบธรรมดาและบนระบบเครือข่าย ก่อนที่จะเข้าสู่เนื้อหากฎหมาย เกี่ยวกับการหมิ่นประมาทบนระบบเครือข่ายเฉพาะเรื่องชื่อเสียง ทั้งกฎหมายในประเทศไทยและ ต่างประเทศในบทต่อไป

2.1 ระบบเครือข่าย

ในการใช้งานเครื่องคอมพิวเตอร์ร่วมกันระหว่างหน่วยงาน หรือการใช้งานคอมพิวเตอร์ เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลนั้น หากเครื่องคอมพิวเตอร์เป็นเครื่องคอมพิวเตอร์เดี่ยว หรือที่เรียกว่า Stand Alone Computer จะทำให้เกิดปัญหาในการใช้งานเป็นอย่างมาก เนื่องจากเมื่อผู้ใช้ คอมพิวเตอร์ต้องการจะแก้ไขและใช้งานคอมพิวเตอร์ร่วมกันจะต้องนำข้อมูลนั้นบันทึกใส่ใน อุปกรณ์บางอย่าง เช่น USB Drive , Compact Disk หรือ CD, Digital Video Disk หรือ DVD ซึ่ง หากข้อมูลที่ต้องการนำไปใช้มีเป็นจำนวนมาก หรือเป็นข้อมูลที่ต้องกระจายให้ผู้ใช้คอมพิวเตอร์ รายอื่นทราบด้วยความรวดเร็ว เช่น ฐานข้อมูลการยืมคืนหนังสือของห้องสมุด เป็นต้น ก็เกิด ความลำบากแก่ผู้ใช้งานในการที่จะต้องบันทึกข้อมูลและนำเข้าสู่เครื่องคอมพิวเตอร์เครื่องอื่นๆ ดังนั้นจึงเกิดแนวความคิดในการเชื่อมต่อคอมพิวเตอร์หลายๆ เครื่องเข้าด้วยกันซึ่งจะทำให้การใ้ งานและการแก้ไขข้อมูลในคอมพิวเตอร์ทำได้ด้วยความรวดเร็ว ซึ่งการเชื่อมต่อคอมพิวเตอร์หลายๆ เครื่องเข้าด้วยกันนี้เรียกว่า ระบบเครือข่าย

2.1.1 ความหมายของระบบเครือข่าย

ระบบเครือข่าย ตามพจนานุกรมศัพท์คอมพิวเตอร์ หมายถึง อนุกรมของจุดหรือ Mode ที่ติดต่อกันโดยเส้นทางการสื่อสาร และระบบเครือข่ายสามารถติดต่อกับเครือข่ายอื่นและมี เครือข่ายย่อย การคอนฟิก (Configuration) โดยทั่วไป หรือ Topology ของเครือข่ายรวมถึง Bus,

star และ Token ring โดยระบบเครือข่ายสามารถจำแนกตามระยะทาง เช่น เครือข่ายท้องถิ่น (Local Area Network) เครือข่ายในเมือง (Metropolitan Area Network) และเครือข่ายพื้นที่กว้าง (Wide Area Network) นอกจากระบบเครือข่ายสามารถจำแนกจากคุณลักษณะตามประเภทของเทคโนโลยีในการส่งข้อมูล (เช่น TCP/IP) โดยประเภทข้อมูลที่ส่ง เช่น เสียง ข้อมูล โดยสิทธิการใช้เครือข่าย (เช่น สาธารณะหรือส่วนตัว) โดยวิธีการติดต่อระบบ โดยประเภทอุปกรณ์การเชื่อม เช่น Optical Fiber, สาย Coaxial เป็นต้น

ในจำนวนนี้ ระบบเครือข่ายที่มีผู้ใช้มากที่สุดระบบหนึ่ง คือ ระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต หรือ Interconnected Network ซึ่งเป็นระบบเครือข่ายระยะไกล (WAN) ประเภทหนึ่ง ที่องค์กรหรือหน่วยงานต่างๆทั่วโลก ทั้งหน่วยงานราชการ องค์กรธุรกิจ ซึ่งประสงค์จะเผยแพร่หรือค้นคว้าข้อมูลได้นำเครือข่ายท้องถิ่น (LAN) ของตนมาเชื่อมต่อกัน โดยทุกเครือข่ายเชื่อมต่อถึงกันภายใต้มาตรฐานของการเชื่อมต่อ หรือ Protocol เพื่อให้สามารถรับส่งข้อมูลได้ชัดเจนและเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน เนื่องจากคอมพิวเตอร์ที่นำมาเชื่อมต่อระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตมีหลายระบบปฏิบัติการ แต่การสื่อสารในระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตจำเป็นต้องสื่อสารด้วยภาษาเดียวกัน จึงต้องมีการกำหนดมาตรฐานของการเชื่อมต่อที่เป็นระบบเดียวกัน และอุปกรณ์

ทั้งนี้ เมื่อกล่าวถึงการเชื่อมต่อเข้ากับระบบเครือข่าย การเชื่อมต่อในปัจจุบันที่นิยมใช้กันมากขึ้นเรื่อยๆ คือ ระบบไร้สาย (Wireless) ที่กำหนดขึ้นเพื่อใช้ในอาคาร บ้านเรือนที่มีจุดรับสัญญาณ Wireless และระบบเครือข่ายไร้สายจะขยายพื้นที่ในการเชื่อมต่อที่มีวงกว้างขึ้น ไม่ใช่เพียงเฉพาะในอาคารหรือบ้านหลังเดียวกันเท่านั้นแต่อาจจะเป็นพื้นที่หลายกิโลเมตรด้วยกัน

2.1.2 ระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต

ระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต หรือ Interconnected Network คือ ระบบเครือข่ายระยะไกล (WAN) ประเภทหนึ่งที่องค์กรหรือหน่วยงานต่างๆทั่วโลก ทั้งหน่วยงานราชการ องค์กรธุรกิจ ซึ่งประสงค์จะเผยแพร่หรือค้นคว้าข้อมูลได้นำเครือข่ายท้องถิ่น (LAN) ของตนมาเชื่อมต่อกัน โดยทุกเครือข่ายเชื่อมต่อถึงกันภายใต้มาตรฐานของการเชื่อมต่อ หรือ Protocol เพื่อให้สามารถรับส่งข้อมูลได้ชัดเจนและเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน เนื่องจากคอมพิวเตอร์ที่นำมาเชื่อมต่อระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตมีหลายระบบปฏิบัติการ แต่การสื่อสารในระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตจำเป็นต้องสื่อสารด้วยภาษาเดียวกัน จึงต้องมีการกำหนดมาตรฐานของการเชื่อมต่อที่เป็นระบบเดียวกัน และอุปกรณ์

อินเทอร์เน็ตได้ถูกนำไปใช้งานหลายประเภททั้งจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ซึ่งเป็นช่องทางในการรับส่งข้อความ เอกสารจากทั่วโลกในเวลาไม่กี่นาที มีประสิทธิภาพ และราคาไม่แพง เป็นฐานข้อมูล และสารสนเทศต่างๆซึ่งเมื่อถูกออนไลน์จะได้รับการปรับปรุงให้ทันสมัยมากกว่าที่อยู่ในห้องสมุด นอกจากนี้อินเทอร์เน็ตยังเป็นชุมชนเสมือน (Visual Communities) หลายร้อยชุมชนซึ่งสามารถแลกเปลี่ยนความสนใจในเรื่องต่างๆ เช่น เทคนิควิธีต่างๆ การเมือง งานอดิเรก

คุณลักษณะบนระบบอินเทอร์เน็ตที่ได้รับความนิยมมาก ได้แก่

- เวิลด์ไวด์เว็บ หรือ World Wide Web
- เว็บเพจในปัจจุบันจะใช้ในการกระจายข่าว บริการทางด้านการศึกษารายละเอียดสินค้า รายงานจรรยา รวมถึงการให้สั่งซื้อสินค้า จ่ายเงินด้วยบัตรเครดิตหรือเลขบัญชี

- จดหมายอิเล็กทรอนิกส์ หรือ Electronic Mail (E-mail) เป็นการรับส่งจดหมายโดยอิเล็กทรอนิกส์ในแบบเดียวกับจดหมาย คือ ส่งแล้วข้อมูลที่ส่งจะไปรอไว้ให้ผู้รับมาเปิดอ่าน ไม่จำเป็นต้องมีการโต้ตอบกันทันที โดยในการส่งจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ ผู้ส่งต้องรู้ที่อยู่ของผู้รับว่าจะส่งไปที่ใด เช่นเดียวกับการส่งจดหมาย เรียกว่า E-mail Address ซึ่งของแต่ละคนจะอยู่ในรูปแบบที่ใกล้เคียงกัน คือ เป็น ชื่อผู้ใช้@ชื่อโดเมน

- การติดต่อระยะไกล หรือ Telnet คือ เครื่องมือบนอินเทอร์เน็ตที่ทำให้เครื่องคอมพิวเตอร์หนึ่งเครื่องสามารถติดต่อไปยังเครื่องคอมพิวเตอร์อีกเครื่องได้ การเชื่อมต่อแบบการติดต่อระยะไกลจะทำโดยส่งข้อมูลที่รับจากแป้นพิมพ์ของผู้ใช้ไปยังเครื่องโฮสต์ และแสดงข้อความที่ได้รับจากเครื่องโฮสต์ไปยังผู้ใช้

ตัวอย่างของการติดต่อระยะไกล เช่น การเชื่อมต่อไปยังแคตตาล็อกออนไลน์ของห้องสมุด ผู้ใช้สามารถค้นหาหนังสือในห้องสมุดผ่านการติดต่อระยะไกลได้ง่ายกว่าผู้ใช้ไปค้นหาข้อมูลที่ห้องอ้างอิงด้วยตัวเอง

- ไออาร์ซี หรือ Internet Relay Chat (IRC) เป็นบริการหนึ่งซึ่งในการติดต่อสื่อสารกับผู้อื่น เป็นการติดต่อสื่อสารกับผู้ใช้อื่นแบบเรียลไทม์ (Real Time) ต่างจากจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ซึ่งต้องรอเวลาที่ผู้ใช้ส่งข้อมูลและเวลาที่ผู้รับจะได้รับข้อมูล อีกทั้งผู้ใช้สามารถติดต่อกับบราวเซอร์ได้โดยตรงไม่ต้องติดตั้งหรือเรียกโปรแกรมพิเศษสำหรับส่งข้อมูล บางครั้งไออาร์ซีถูกเรียกว่า CB Radio ของอินเทอร์เน็ตเนื่องจากสามารถเปิดให้ผู้ใช้งานหลายคนสามารถพูดคุยกันได้

- กระดานสนทนา หรือ เวบบอร์ด (Webboard) เป็นบริการรูปแบบหนึ่งซึ่งได้รับความนิยมอย่างมาก เป็นกระดานข่าวสารที่เปิดขึ้นมาเพื่อ ประชาสัมพันธ์ แลกเปลี่ยนความรู้

หรือ ถาม-ตอบ ปัญหา โดยเปิดโอกาสให้ทุกๆ คนสามารถเข้ามาใช้บริการได้ หรือ จะใช้ระบบสมาชิกเข้ามาควบคุมในการให้บริการเฉพาะส่วน

- Blog หรือ Weblog คือสื่อยุคใหม่ที่กำลังทวีความสำคัญมากขึ้นเรื่อยๆ โดยลักษณะของ Blog คือหน้าเว็บที่เจ้าของ Blog ซึ่งเรียกว่า Blogger สามารถเพิ่มเติมเนื้อหาใหม่ๆ เข้าไปได้ตลอดเวลา ซึ่งเรียกว่า Post ซึ่งมักจะมีลักษณะสั้นๆ และส่วนมากมักจะเป็นการ "ลิงค์" ไปหา Blog หรือเว็บไซต์อื่นๆ นอกจากนี้ Blog ไม่ได้เป็นเพียง "การคุยกัน" แต่มีความเป็นสังคม เป็นสื่อที่เปิดสู่สาธารณะจะจำกัดกลุ่มหรือไม่ก็ได้

- Wikipedia.org เป็นสื่อยุคใหม่ประเภทสารานุกรมออนไลน์ ซึ่งผู้ใช้ อินเทอร์เน็ตสามารถใช้ได้ฟรีแต่ที่สำคัญคือ ทุกคนสามารถจะเข้าไปแก้ไขเนื้อหาที่มีอยู่ใน สารานุกรมนี้ได้ เนื่องจากแนวคิดที่ว่า การปลดปล่อยความรู้ของมนุษย์ ทั้งในแง่ของการรวม ความรู้ทั้งหมดที่แต่ละคนมีเข้าด้วยกัน และในแง่ของการแบ่งปันความรู้อย่างเสรี กับใครก็ตามที่ สามารถเข้าถึงอินเทอร์เน็ตได้

2.1.3 การหลอมรวมของสื่อโทรคมนาคม

กลุ่มเทคโนโลยีที่มีวิศวกรรมคอมพิวเตอร์เป็นพื้นฐานและมีส่วนเกี่ยวข้องด้วยใน การประยุกต์ใช้งานคือ เทคโนโลยี อิเล็กทรอนิกส์ คอมพิวเตอร์ โทรคมนาคม และสารสนเทศ มี ลักษณะเด่นสามลักษณะที่นำทางให้เกิดการวิจัยและพัฒนาทางเทคโนโลยีและการประยุกต์ใช้ งาน คือ การย่อส่วนให้เล็กลง (Micro-miniaturization) ความสามารถที่จะโปรแกรมได้ (Programmability) และ ความสามารถที่จะนำไปประยุกต์ใช้ในวงกว้างได้อย่างรวดเร็ว (Extremely Rapid Deployment)

เมื่อมีการพัฒนาการเชื่อมต่อระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ ผสมกับนวัตกรรมทาง เทคโนโลยีและความต้องการในการติดต่อสื่อสารที่มีมากขึ้นอันเป็นผลมาจากการหลอมรวมกัน หรือ Convergence ระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ได้เข้ามามีบทบาทสำคัญในการติดต่อสื่อสาร ทำให้การติดต่อสื่อสารในรูปแบบเดิมได้เปลี่ยนแปลงไปจนไม่สามารถแบ่งแยกมิติระหว่าง การติดต่อสื่อสารในรูปแบบโทรคมนาคม อินเทอร์เน็ต และวิทยุโทรทัศน์ได้อย่างชัดเจนอีกต่อไป นำมา ซึ่งบริการใหม่ๆ บนระบบเครือข่ายที่หลากหลาย ได้แก่ บริการโทรศัพท์ผ่านระบบเครือข่าย คอมพิวเตอร์ บริการให้เลือกชมรายการโทรทัศน์ ภาพยนตร์หรือรับฟังรายการวิทยุผ่านทางระบบ เครือข่ายคอมพิวเตอร์หรือโทรศัพท์เคลื่อนที่ บริการการประชุมหรือการศึกษาทางไกลซึ่งผู้เข้าร่วม ประชุม ผู้สอนหรือผู้เรียนสามารถพูดคุย แลกเปลี่ยนไฟล์ข้อมูล ตลอดจนภาพเคลื่อนไหวได้อย่าง

ชัดเจน บริการร้านค้าเสมือนจริงซึ่งผู้ซื้อสามารถเข้าชมสินค้าไปพร้อมกับการพูดคุยกับพนักงานขาย รับชมการสาธิตการใช้งานของสินค้าผ่านทางระบบเครือข่าย เป็นต้น

การหลอมรวมของสื่อ หรือ Convergence นั้น จะเกิดขึ้นใน 4 ระดับ¹ คือ

1. การหลอมรวมบริการ (convergence of services)
2. การหลอมรวมของช่องทางสื่อสารข้อมูล (convergence of transmission channels)
3. การหลอมรวมของอุปกรณ์ลูกข่าย (convergence of terminals)
4. การหลอมรวมของผู้ให้บริการ (convergence of providers) ผ่านการควบรวมกิจการและการสร้างเครือข่ายพันธมิตรทางธุรกิจ

จากการสำรวจจากกลุ่มผู้ใช้ระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ในประเทศไทยประจำปี 2548 โดยศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติในสวนคำถามเกี่ยวกับการหลอมรวมสื่อในด้านการบริการ ได้มีการสอบถามผู้ใช้ระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์เกี่ยวกับบริการ 5 ประการ ได้แก่ บริการชมทีวีออนไลน์ บริการฟังเพลงออนไลน์ บริการการศึกษา บริการโทรศัพท์ผ่านระบบเครือข่าย และบริการการประชุมทางไกล² พบว่าจากผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 21,880 คนมีผู้รู้จักและเคยใช้บริการที่เกี่ยวข้องกับการหลอมรวมสื่อโดยการฟังเพลงออนไลน์มากถึงร้อยละ 86.9 รองลงมาคือบริการการศึกษา บริการชมทีวีออนไลน์ บริการโทรศัพท์ผ่านระบบเครือข่าย และบริการการประชุมทางไกล

ส่วนเหตุผลในการเลือกใช้บริการหลอมรวมสื่อ พบว่าปัจจัยสำคัญคือความสะดวกในการใช้บริการ ปัจจัยรองลงมา ได้แก่ ความสามารถเลือกรับชม รับฟังรายการย้อนหลังได้ ความแปลกใหม่ ความทันสมัย ความสามารถในการรับชมและฟังรายการต่างประเทศได้ และราคาค่าบริการที่ไม่แพงหรืออาจประหยัดกว่าการบริการโดยวิธีอื่น ตามลำดับ

¹ พนิดา สายประดิษฐ์, "ความคิดเห็นของผู้ใช้อินเทอร์เน็ตในประเทศไทยต่อการบริการหลอมรวมสื่อ," *TechTrends : IT 69* (พฤษภาคม - มิถุนายน 2549), 7-8.

² กาญจนา วานิชกร และพนิดา สายประดิษฐ์, รายงานผลการสำรวจกลุ่มผู้ใช้อินเทอร์เน็ตในประเทศไทย ปี 2548 (กรุงเทพมหานคร: ศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ, 2549), หน้า 11.

เป็นที่น่าสังเกตว่าประมาณครึ่งหนึ่งของผู้ตอบแบบสอบถามระบุว่าเคยใช้บริการการศึกษาผ่านระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ แนวโน้มดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าระบบเครือข่ายได้เข้ามามีบทบาทสำคัญในการเข้าถึงบริการการศึกษา โดยเป็นทางเลือกใหม่ที่ค่อนข้างได้รับความนิยมเพื่อใช้ในการเข้าถึงสื่อการเรียนการสอนและบริการการศึกษาในหลากหลายรูปแบบที่มีการจัดทำขึ้นในปัจจุบัน ส่วนสาเหตุประการหนึ่งที่บริการฟังเพลงออนไลน์เป็นบริการที่ผู้ตอบแบบสอบถามรู้จักและเคยใช้มากที่สุดอาจเพราะเป็นบริการที่เข้าถึงได้สะดวกไม่ต้องอาศัยความเร็วในการรับส่งมากนัก เนื่องจากเป็นเพียงการรับส่งสัญญาณเสียงเท่านั้น ในทางตรงกันข้าม ผลการสำรวจพบว่าบริการประชุมทางไกลเป็นบริการที่ผู้ตอบแบบสอบถามเคยใช้น้อยที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าบริการดังกล่าวประกอบด้วย การรับส่งสัญญาณเสียงและภาพเคลื่อนไหวซึ่งต้องอาศัยของสัญญาณที่มีความเร็วสูงระดับหนึ่งจึงจะให้บริการได้อย่างมีประสิทธิภาพ จากแนวโน้มของการแพร่กระจายของการบริการการเชื่อมต่อระบบเครือข่ายความเร็วสูงที่เพิ่มมากขึ้นจะเป็นปัจจัยขับเคลื่อนสำคัญในการส่งเสริมการใช้บริการหลอมรวมสื่อในลักษณะนี้มากขึ้นในอนาคต

2.1.4 ผู้เกี่ยวข้องในระบบเครือข่าย

ผู้ที่เกี่ยวข้องในระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ในประเทศไทย โดยรวมอาจแบ่งได้เป็น 2 ฝ่าย คือ ผู้ให้บริการในระบบเครือข่าย และผู้ใช้บริการระบบเครือข่าย

1. ผู้ให้บริการในระบบเครือข่าย

1) ผู้ให้บริการให้เช่าคู่สายหรืออุปกรณ์เชื่อมต่อระบบเครือข่าย หรือ Telecommunication Carrier

ผู้ให้บริการให้เช่าคู่สายเป็นผู้ให้บริการอุปกรณ์หรือคู่สาย และช่องสัญญาณเพื่อต่อเครื่องคอมพิวเตอร์โดยอาศัยเทคนิคของผู้ให้บริการเชื่อมต่อระบบเครือข่ายเชื่อมไปบนเครือข่ายอีกทีหนึ่ง

2) ผู้ให้บริการเชื่อมต่อระบบเครือข่าย หรือ Access Provider (หรือที่เรียกอีกอย่างหนึ่งว่าผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ต หรือ Internet Service Provider)

ผู้ให้บริการเชื่อมต่อระบบเครือข่ายเป็นผู้ให้บริการเชื่อมต่อเข้ากับระบบเครือข่าย หรือกล่าวอีกแง่หนึ่ง คือ ทำหน้าที่เสมือนเป็นประตูเปิดการเชื่อมต่อให้บุคคลหรือองค์กรสามารถใช้งานระบบเครือข่ายได้

ในปัจจุบันประเทศไทยมีผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ตอยู่ด้วยกัน 2 ประเภท คือ บริษัทผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ตเชิงพาณิชย์ทั่วไป จำนวน 18 ราย ได้แก่ บริษัทเคเอสซี คอมเมอร์

เจียล อินเทอร์เน็ต จำกัด, บริษัทลือภรณ์เลย อินฟอร์เมชั่น เซอร์วิส จำกัด, บริษัทอินโฟ แอกเซส จำกัด, บริษัทสามารถ อินโฟเน็ต จำกัด, บริษัทเอเน็ต จำกัด, บริษัทไอเน็ต (ประเทศไทย) จำกัด, บริษัทเวิร์ลด์เน็ต แอน เซอร์วิส จำกัด, บริษัทคาตา ลายไทย จำกัด, บริษัทเอเชีย อินโฟเน็ต จำกัด, บริษัทดีไอเดีย คอร์ปอเรชั่น ประเทศไทย จำกัด, บริษัทสยาม โกลบอล แอกเซส จำกัด, บริษัทซีเอส คอมมิวนิเคชั่น จำกัด, บริษัทอินเทอร์เน็ตประเทศไทย จำกัด, บริษัทชมนันท์ เวิลด์เน็ต จำกัด, บริษัทฟาร์อีสต์ อินเทอร์เน็ต จำกัด, บริษัทอีซีเน็ต จำกัด, บริษัทเคเบิล วายเลส จำกัด และบริษัท รอยเน็ต จำกัด (มหาชน) และหน่วยงานราชการหรือสถาบันการศึกษา จำนวน 6 ราย กล่าวคือ เครือข่ายไทยสาร, เครือข่ายคนไทย, เครือข่ายพันเน็ต, เครือข่ายยูนิเน็ต, กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร, สำนักบริการเทคโนโลยีสารสนเทศภาครัฐ

3) ผู้ให้บริการให้ใช้พื้นที่ในระบบเครือข่าย หรือ Host Service Provider

โดยทั่วไปผู้ให้บริการประเภทนี้มักเป็นผู้ให้บริการรายใหญ่ เนื่องจากต้องลงทุนสูงในการจัดหาและจัดการเครื่องคอมพิวเตอร์เซิร์ฟเวอร์ขนาดใหญ่ที่นำออกมาให้บริการ โดยการให้เขาใช้พื้นที่ในเครื่องคอมพิวเตอร์เพื่อเก็บบันทึกข้อมูลสำหรับเผยแพร่ต่อไปในระบบเครือข่าย

4) ผู้ให้บริการเนื้อหา หรือ Content Provider

เนื่องจากการค้นหาข้อมูลข่าวสารในระบบเครือข่ายถือเป็นการใช้งานพื้นฐานอย่างหนึ่งที่ทำให้ระบบเครือข่ายได้รับความนิยม ดังนั้น ข้อมูลข่าวสารจึงเป็นสิ่งที่สำคัญในระบบเครือข่าย

ผู้ให้บริการเนื้อหาเป็นผู้ที่นำข้อมูลหรือข่าวสารมาเชื่อมโยงในระบบเครือข่ายเพื่อเผยแพร่ให้กับผู้ใช้บริการอินเทอร์เน็ตได้สืบค้น เนื้อหาข้อมูลอาจอยู่ในรูปของข้อความ เสียง ภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหวก็ได้

รูปแบบของการบริการประเภทต่างๆ ได้แก่

(1) บริการเนื้อหาข้อมูลเพื่อเผยแพร่ภายในระบบเครือข่าย - ในอดีตรูปแบบการแสดงผลข้อมูลในระบบเครือข่ายทำได้เพียงการแสดงผลข้อความ แต่ปัจจุบันการแสดงผลข้อมูลแบบมัลติมีเดียได้ถูกพัฒนาขึ้นและได้รับความนิยมอย่างสูง ข้อความ รูปภาพ ข้อความเสียง หรือภาพเคลื่อนไหวล้วนแต่สามารถแสดงผลบนระบบเครือข่ายได้ทั้งสิ้น

การบริการเนื้อหาข้อมูลอาจจะเป็นการแสดงผลบนระบบเครือข่ายหรือบริการการโอนย้ายไฟล์ซึ่งผู้ใช้บริการจะสามารถคัดลอกไฟล์ข้อมูลได้ นอกจากนี้ ผู้ให้บริการ

ยังสามารถนำไฟล์ของตนเองโอนย้ายไปเก็บไว้บนระบบเครือข่าย หรือที่เรียกว่า Upload เพื่อให้ผู้ใช้รายอื่นเข้ามาดูหรือคัดลอกได้ด้วย

ผู้ทำหน้าที่แปลงข้อมูลจากตัวอักษรธรรมดาให้เป็นข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ ผลิต ออกแบบ ควบคุม จัดการ รวมทั้งพัฒนาเนื้อหาข้อมูลที่ผลิตนั้นให้ทันสมัยอยู่เสมอ เรียกว่า ผู้ดูแลเว็บ หรือ Webmaster ซึ่งในบางครั้งผู้ดูแลเว็บจะเป็นเพียงบริษัทประกอบธุรกิจที่รับจ้างพัฒนา ออกแบบ หรือแปลงเนื้อความ ภาพ ภาพเคลื่อนไหว และเสียงให้อยู่ในรูปของข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ ทำให้ในกรณีเช่นนี้ อำนาจของผู้ดูแลเว็บมีอยู่จำกัดเพราะข้อมูล เนื้อหา และรูปแบบนั้นเป็นไปตามความต้องการของผู้ที่มาว่าจ้างเป็นสำคัญ

(2) บริการเครื่องมือพื้นฐานในการใช้งานบนระบบเครือข่าย กล่าวคือนอกจากผู้ให้บริการเนื้อหาจะให้บริการเนื้อหาข้อมูลเพื่อเผยแพร่แล้ว ในบางกรณีอาจกลายเป็นผู้ให้บริการเครื่องมือพื้นฐานในการใช้งานบนระบบเครือข่ายผ่านเว็บไซต์ที่เขาผลิตขึ้นได้อีกด้วย เพราะในปัจจุบันผู้ให้บริการเนื้อหาซึ่งเป็นเจ้าของเว็บไซต์จะมีพื้นที่ในการสร้างโปรแกรมเสริมอื่นๆ ไว้บริการผู้ใช้ระบบเครือข่ายที่เข้าดูข้อมูลในเว็บไซต์ด้วย เช่น โปรแกรมค้นหา (Search Engine), บริการจดหมายอิเล็กทรอนิกส์, ฟรีโฮมเพจ, บริการห้องสนทนาออนไลน์

ในปัจจุบันมีเว็บไซต์บางประเภทที่ผู้ผลิตมีเจตนาให้บริการเพียงเครื่องมือพื้นฐานในการใช้งานระบบเครือข่ายโดยไม่เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารโดยเฉพาะเจาะจง เช่น เว็บไซต์กูเกิ้ล (www.google.com), เว็บไซต์ฮอตเมลล์ (www.hotmail.com) เป็นต้น

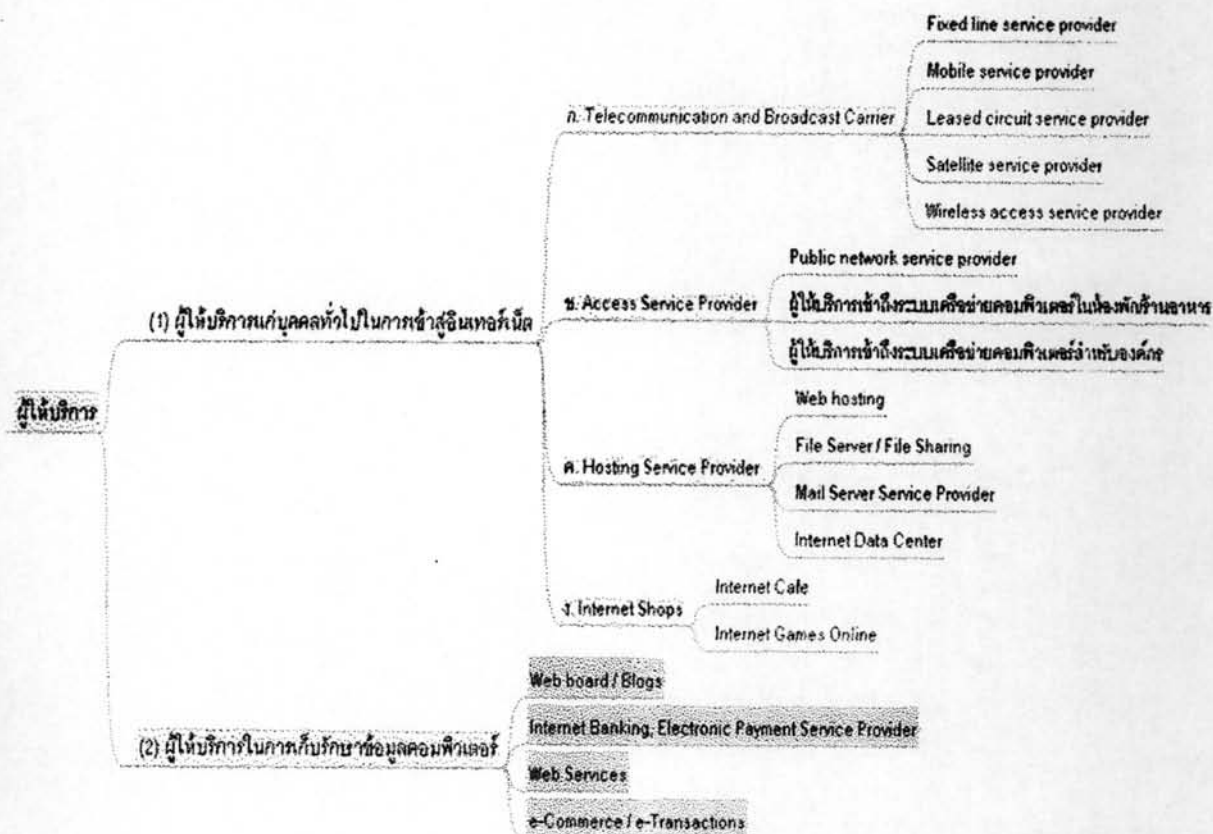
นอกจากการแบ่งดังที่ได้กล่าวมาแล้ว เมื่อพิจารณาพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 มาตรา 3 จะพบว่าพระราชบัญญัตินี้ได้แบ่งผู้ให้บริการบนระบบเครือข่ายเป็น 2 ประเภท คือ

(1) ผู้ให้บริการแก่บุคคลอื่นในการเข้าสู่อินเทอร์เน็ตหรือให้สามารถติดต่อถึงกันโดยประการอื่น โดยผ่านทางระบบคอมพิวเตอร์ ทั้งนี้ ไม่ว่าจะเป็นการให้บริการในนามของตนเอง หรือในนามหรือเพื่อประโยชน์ของบุคคลอื่น

(2) ผู้ให้บริการเก็บรักษาข้อมูลคอมพิวเตอร์เพื่อประโยชน์ของบุคคลอื่น

และจากประกาศกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เรื่อง หลักเกณฑ์การเก็บรักษาข้อมูลจราจรทางคอมพิวเตอร์ของผู้ให้บริการ พ.ศ. 2550 สามารถจำแนก ประเภทของผู้ให้บริการได้³ ดังนี้

2. ผู้ให้บริการระบบเครือข่าย

ในพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 มาตรา 3 ได้กำหนดนิยามของผู้ใช้บริการว่าหมายความว่า ผู้ใช้บริการของผู้ให้บริการไม่ว่าต้องเสียค่าใช้จ่ายหรือไม่ก็ตาม

2.1.5 นิยามศัพท์อื่นๆที่สำคัญ

1) ระบบคอมพิวเตอร์

³ ข้อมูลจากสำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการคุ้มครองทางอิเล็กทรอนิกส์ ศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ.

ตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 มาตรา 3 กำหนดว่าระบบคอมพิวเตอร์ หมายความว่า อุปกรณ์หรือชุดอุปกรณ์ของคอมพิวเตอร์ที่เชื่อมการทำงานเข้าด้วยกัน โดยได้มีการกำหนดคำสั่ง ชุดคำสั่ง หรือสิ่งอื่นใด และแนวทางปฏิบัติงานให้อุปกรณ์หรือชุดอุปกรณ์ทำหน้าที่ประมวลผลข้อมูลโดยอัตโนมัติ

ระบบคอมพิวเตอร์มีองค์ประกอบ 3 ประเภท⁴ กล่าวคือ

(1) ฮาร์ดแวร์ (Hardware) หรือ อุปกรณ์ทางกายภาพที่ประกอบกันเป็นเครื่องคอมพิวเตอร์ เป็นส่วนที่สามารถจับต้องได้ ฮาร์ดแวร์ประกอบไปด้วยการเชื่อมต่ออุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์เข้าไว้ด้วยกันในการควบคุมการทำงานการรับข้อมูลเข้าและการแสดงผลของเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยทั่วไปจะใช้คำว่าอุปกรณ์ในการอ้างถึงฮาร์ดแวร์แต่ละชิ้น

(2) ซอฟต์แวร์ (Software) หรือ กลุ่มคำสั่งที่ทำให้คอมพิวเตอร์ปฏิบัติงานต่างๆ เป็นส่วนที่บอกคอมพิวเตอร์ว่าต้องทำอะไร โปรแกรมบางโปรแกรมทำงานตอนเริ่มเปิดเครื่อง โปรแกรมบางชนิดผู้ใช้ใช้ในการทำงานต่างๆเช่นสร้างเอกสาร โดยทั่วไปใช้คำว่าโปรแกรมในการอ้างถึงซอฟต์แวร์แต่ละโปรแกรม

(3) พีเพิลแวร์ (Peopleware) คือ บุคคลที่ทำงานกับคอมพิวเตอร์ เนื่องจากบางครั้งระบบคอมพิวเตอร์ไม่ได้เป็นแบบอัตโนมัติทั้งหมด หรือ หากคอมพิวเตอร์สามารถทำงานได้โดยไม่ต้องมีคนคอยคุมแต่ก็ต้องมีคนทำหน้าที่ออกแบบ สร้าง เขียน หรือซ่อมคอมพิวเตอร์ นอกจากนี้ยังมีคอมพิวเตอร์ส่วนบุคคลซึ่งออกแบบมาเพื่อให้ผู้ใช้ทำงาน

2) ข้อมูลคอมพิวเตอร์

ตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 มาตรา 3 ข้อมูลคอมพิวเตอร์ หมายความว่า ข้อมูล ข้อความ คำสั่ง ชุดคำสั่ง หรือสิ่งอื่นใด บรรดาที่อยู่ในระบบคอมพิวเตอร์ในสภาพที่ระบบคอมพิวเตอร์ อาจประมวลผลได้ และให้หมายความรวมถึงข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ตามกฎหมายว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ด้วย

⁴ เอกกรินทร์ ตั้งนิธิบุญ, เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อชีวิต.

3) จุดเชื่อมโยงหลายมิติ หรือไฮเปอร์ลิงค์ (Hyperlink) คือการเชื่อมโยงหรือการนำทาง เพื่อนำเสนอข้อมูล ไม่ว่าจะเป็นข้อความ รูป เพลง หรือวิดีโอในเว็บไซต์เดียวกันหรือต่างเว็บไซต์ก็ได้⁵

4) กระชู้⁶ หมายถึง หัวข้อหรือข้อความที่ตั้งให้อธิบาย เช่น กระชู้ธรรม กระชู้ถาม

เมื่อพิจารณาถึงลักษณะ รูปแบบ รวมถึงการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและรวดเร็วของการให้บริการบนระบบเครือข่าย จะพบว่าการใช้งานระบบเครือข่ายเป็นการใช้งานได้จากผู้ใช้ระบบเครือข่ายในทุกๆพื้นที่ในโลกซึ่งมีที่มาและแนวคิดในเรื่องเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นแตกต่างกัน อีกทั้งยังมีบริการประเภทใหม่ๆเกิดขึ้นสืบเนื่องจากการพัฒนาระบบเครือข่ายซึ่งนอกจากจะอำนวยความสะดวกแก่ผู้ใช้บริการบนระบบเครือข่ายแล้ว ยังมีผู้นำประโยชน์ของระบบเครือข่ายเป็นเครื่องมือในการกระทำความผิดเพิ่มมากขึ้นด้วย ในหลายๆ ประเทศจึงมีแนวความคิดที่จะควบคุมการใช้งานบนระบบเครือข่าย อย่างไรก็ตาม แนวความคิดดังกล่าวเกี่ยวกับการออกกฎหมายหรือกำหนดนโยบายเพื่ออุดหนุนระบบเครือข่ายก็ได้ถูกวิพากษ์วิจารณ์จากผู้ใช้งานเครือข่ายทั้งหลายว่าอาจจะกระทบต่อเสรีภาพและสิทธิมนุษยชน

⁵ <http://en.wikipedia.org/wiki/Hyperlink>

⁶ พจนานุกรมไทยฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542,
<http://nrs3.royin.go.th/dictionary.asp>.

2.2 การคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพขั้นพื้นฐาน

ในประเทศที่ปกครองในระบบประชาธิปไตย มีความเชื่อพื้นฐานที่ว่ามนุษย์ทุกคนเกิดมามีศักดิ์ศรีในความเป็นมนุษย์ จึงมีสิทธิเสรีภาพที่จะสร้างสรรค์ มีอิสระที่จะคิด จะเชื่อและจะทำตามที่ตนต้องการได้ซึ่งสิทธิเสรีภาพดังกล่าวนี้ เรียกว่า "สิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐาน" เป็นสิทธิติดตัวมนุษย์มาแต่กำเนิด ไม่มีใครพรากจากตัวมนุษย์ได้ เช่น สิทธิในชีวิต ร่างกาย ทรัพย์สินและเสรีภาพ เป็นต้น ประเทศที่ปกครองในระบบประชาธิปไตยทั้งหลายจึงรับรองสิทธิเสรีภาพดังกล่าวไว้ในรัฐธรรมนูญของประเทศซึ่งมีสถานะเป็นกฎหมายสูงสุด

อย่างไรก็ตาม สิทธิเสรีภาพอาจถูกจำกัดได้ เนื่องจากในสภาวะธรรมชาตินั้น มีมนุษย์อยู่เป็นจำนวนมาก สิทธิเสรีภาพของบุคคลจะก้าวท้าวสิทธิเสรีภาพของอีกบุคคลหนึ่งซึ่งหากเป็นเช่นนั้นจะเท่ากับไม่มีสิทธิ เสรีภาพใดๆเลย ด้วยเหตุนี้จึงต้องมีการควบคุมสิทธิ เสรีภาพของแต่ละบุคคลเพื่อประโยชน์ในการรักษาสิทธิ เสรีภาพของประชาชนโดยส่วนรวม

ในส่วนของการกระทำความคิดซึ่งมุ่งหมายจะกระทำต่อชื่อเสียงนั้น จะพบว่ามีความเกี่ยวข้องกับสิทธิและเสรีภาพขั้นพื้นฐานเนื่องจากระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ได้ถูกใช้เป็นเครื่องมือชนิดหนึ่งในการติดต่อสื่อสารและการแสดงความคิดเห็นกันอย่างแพร่หลาย แม้ผู้ใช้บริการบนระบบเครือข่ายจะมีเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นบนระบบเครือข่าย แต่ในขณะเดียวกันบุคคลต่างๆ ซึ่งถูกกล่าวอ้างถึงบนระบบเครือข่ายก็มีสิทธิในเกียรติยศชื่อเสียงของตนด้วย ดังนั้นในการแสดงความคิดเห็น ผู้ใช้บริการบนระบบเครือข่ายจึงต้องระวังไม่ให้เสรีภาพของตนแสดงความคิดเห็นจนเกินขอบเขตไปกระทบถึงสิทธิในเกียรติยศชื่อเสียงของบุคคลอื่น แต่การออกกฎหมายเพื่อควบคุมผู้แสดงความคิดเห็นก็จะต้องไม่เข้มงวดจนเป็นการกระทบเสรีภาพของประชาชนในการแสดงความคิดเห็นอย่างสุจริตและตามสมควรเช่นกัน

นอกจากนี้ จะพบว่าโดยหลักแล้ว การที่ระบบเครือข่ายเป็นเครื่องมือหนึ่งในการแสดงความคิดเห็นที่ได้รับความนิยมเป็นอย่างมากเนื่องจากตัวผู้แสดงความคิดเห็นหรือผู้ใช้บริการบนระบบเครือข่ายนั้นไม่จำเป็นต้องเปิดเผยตัว ผู้แสดงความคิดเห็นเพียงลงชื่อผู้พิมพ์ซึ่งอาจเป็นชื่อจริงหรือชื่อสมมติก็สามารถแสดงความคิดเห็นได้แล้วซึ่งต่างจากการแสดงความคิดเห็นในรูปแบบอื่นๆ เช่น การพูดหรือการประกาศหนังสือพิมพ์ซึ่งติดตามตัวผู้แสดงความคิดเห็นได้โดยง่าย จนทำให้มีการคิดหาวิธีทางติดตามตัวผู้ใช้บริการบนระบบเครือข่าย แต่ในการติดตามคันทันนั้น จะต้องพิจารณาถึงสิทธิในความเป็นส่วนตัวของผู้ใช้บริการบนระบบเครือข่ายด้วยเพื่อไม่ให้เป็นการละเมิดสิทธิในความเป็นส่วนตัวหรือทำลายเอกลักษณ์ของระบบเครือข่ายไป

ด้วยเหตุดังที่กล่าวมาแล้วนี้จึงทำให้ในการพิจารณาปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการกระทำคามผิดต่อชื่อเสียงบนระบบเครือข่ายจำต้องศึกษาถึงสิทธิและเสรีภาพขั้นพื้นฐานเพื่อเป็นแนวทางในการแก้ปัญหาต่อไป

2.2.1 เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น และสิทธิในเกียรติยศชื่อเสียง

เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นเป็นสิทธิหนึ่งของพลเมือง (Citizen's Rights) เป็นเสรีภาพขั้นมูลฐานของมนุษย์ซึ่งเกิดขึ้นเนื่องจากความคิดที่ว่ามนุษย์เป็นสัตว์ประเสริฐ มีความรู้ ความคิดและสามารถที่จะพูดโดยธรรมชาติของความเป็นมนุษย์ โดยในทางนิติปรัชญาถือว่าเสรีภาพชนิดนี้เป็นเสรีภาพที่เป็นสิทธิตามธรรมชาติ หรือ Natural Right ไม่อาจโอนหรือพรากเสียได้ และในปัจจุบันก็ยอมรับกันแล้วว่าเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นนี้เป็นหนึ่งในสิทธิมนุษยชน โดยได้มีการบัญญัติไว้ในปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนขององค์การสหประชาชาติ หรือ Universal Declaration of Human Rights ในข้อ 19 และข้อ 20 ที่ว่า

“ข้อ 19 ทุกคนมีสิทธิในอิสรภาพแห่งความเห็นและการแสดงออกสิทธินี้รวมถึงอิสรภาพในการที่จะถือเอาความคิดโดยปราศจากความแทรกสอดและที่จะแสวงหา รับและแจกจ่ายข่าวสาร และความคิดเห็นไม่ว่าโดยวิธีใด ๆ และโดยไม่คำนึงถึงเขตแดน”⁷ และ

“ข้อ 20 (1) ทุกคนมีสิทธิในอิสรภาพแห่งการร่วมประชุมและการตั้งสมาคมโดยสันติ

(2) บุคคลใด ๆ จะถูกบังคับให้สังกัดสมาคมใดสมาคมหนึ่งไม่ได้”⁸

ในทางกฎหมายรัฐธรรมนูญก็ถือว่าเสรีภาพนี้เป็นเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญซึ่งต้องบัญญัติรับรองไว้

พฤติกรรมของการแสดงความคิดเห็นมีวิวัฒนาการมานับศตวรรษ จนกระทั่งถึงปัจจุบัน จะพบว่าการแสดงความคิดเห็นสามารถกระทำได้ในรูปแบบต่างๆกัน เช่น การพูด การเขียน การพิมพ์โฆษณา การประชุม การประท้วง การจัดตั้งพรรคการเมือง การร้องทุกข์ เป็นต้น

⁷ Article 19 : Everyone has the right to freedom of opinion and expression; this right includes freedom to hold opinions without interference and to seek, receive and impart information and ideas through any media and regardless of frontiers.

⁸ Article 20 : (1) Everyone has the right to freedom of peaceful assembly and association.

(2) No one may be compelled to belong to an association.

อย่างไรก็ตาม แม้บุคคลจะมีสิทธิและเสรีภาพที่จะแสดงความคิดเห็นแต่ในการแสดงความคิดเห็นนั้น บางครั้งอาจจะกระทบกระเทือนต่อสิ่งอื่นที่กฎหมายมุ่งจะคุ้มครอง เช่น สิทธิในเกียรติยศชื่อเสียง สิทธินี้ตามประมวลกฎหมายอาญา มีหลักกฎหมายที่สำคัญ 2 หลักคุ้มครอง คือ หลักเกี่ยวกับการหมิ่นประมาท และดูหมิ่นนั่นเอง

คำว่า ชื่อเสียงหรือเกียรติยศ หรือในภาษาอังกฤษเรียกว่า Reputation หรือ Prestige นั้น Dictionary Merriam-Webster ให้ความหมายไว้ว่า หมายถึง คุณสมบัติหรือคุณลักษณะทั้งหมดที่ประชาชนโดยทั่วไปเห็นหรือตัดสิน⁹

นอกจากนี้ พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 หมายความว่า เกียรติ โดยฐานะตำแหน่งหน้าที่หรือชาติชั้นวรรณะ

และ ในทางกฎหมาย Black's Law Dictionary ซึ่งเป็นพจนานุกรมศัพท์กฎหมาย ได้ให้นิยามของ Reputation ไว้ว่า ความเคารพนับถือซึ่งบุคคลได้รับจากบุคคลอื่น (The esteem in which a person is held by others)¹⁰

สำหรับประเทศไทย ศาสตราจารย์ ดร. หยุต แสงอุทัย ได้ให้นิยามของ ชื่อเสียง ไว้ว่าหมายถึง ค่าหรือราคาที่มีต่อเพื่อนมนุษย์ด้วยกันในทางสังคมและศีลธรรม¹¹ ดังนั้น ชื่อเสียงจึงเป็นคุณสมบัติของบุคคลที่มีอยู่ในความสัมพันธ์กับบุคคลภายนอก

สิทธิในเกียรติยศชื่อเสียงนี้เป็นสิทธิที่ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนรับรอง เช่นเดียวกับเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น โดยได้ถูกกำหนดไว้ในข้อ 12

"ข้อ 12 บุคคลใดๆจะถูกแทรกสอดโดยพลการในความเป็นอยู่ส่วนตัว ในครอบครัว ในเคหสถาน หรือในการสื่อสาร หรือจะถูกลบล้างในเกียรติยศและชื่อเสียงไม่ได้ ทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับความคุ้มครองของกฎหมายต่อการแทรกสอด หรือการลบล้างดังกล่าว"¹²

⁹ Overall quality or character as seen or judged by people in general, Available from : <http://www.m-w.com/dictionary/reputation>.

¹⁰ Bryan A. Garner, Black's Law Dictionary, Eighth Edition (St. Paul, Minn. : Thomson/West), p.1331.

¹¹ หยุต แสงอุทัย, คำบรรยายกฎหมายอาญาสำหรับประชาชน (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ประเสริฐอักษร, 2496) หน้า 438.

สำหรับประเทศไทย นับแต่มีการเปลี่ยนแปลงการปกครองในปี พ.ศ. 2475 จนกระทั่งถึงปัจจุบันได้มีทั้งรัฐธรรมนูญและธรรมนูญการปกครองจำนวนทั้งสิ้น 17 ฉบับ¹² หลักเกี่ยวกับสิทธิเสรีภาพนั้นได้รับเอาค่านิยมในอารยธรรมตะวันตกมาเป็นแบบอย่าง รัฐธรรมนูญในระบอบแรกของไทยจึงมีการกำหนดสิทธิเสรีภาพไว้อย่างกว้างๆ ไม่ได้กล่าวถึงสิทธิในชื่อเสียงไว้เป็นการเฉพาะ และไม่ได้แสดงว่าจะใช้หลักอะไรในการจำกัดเสรีภาพดังกล่าว ตัวอย่างเช่น ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรสยาม พ.ศ. 2475 เพียงแต่ใช้คำว่า “ภายในบังคับแห่งบทกฎหมาย” เท่านั้น ต่อมา เมื่อมีการพัฒนาปรัชญาในการปกครองในระบบประชาธิปไตย อีกทั้งประชาชนมีอุดมคติที่จะอยู่ภายใต้ระบอบการปกครองที่ให้สิทธิ เสรีภาพในการคิด แสดงออก และกระทำการใดๆ โดยปราศจากพันธนาการทางร่างกายและจิตใจจึงมีการบัญญัติรับรองถึงเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น เสรีภาพในการพูดไว้เป็นการเฉพาะเจาะจง และในขณะเดียวกันก็ได้บัญญัติคุ้มครองสิทธิในชื่อเสียงของบุคคลอื่นด้วย โดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับปัจจุบันได้บัญญัติคุ้มครองเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นและสิทธิในชื่อเสียงไว้ในมาตรา 45

“มาตรา 45 บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น การพูด การเขียน การพิมพ์ การโฆษณา และการสื่อความหมายโดยวิธีอื่น

การจำกัดเสรีภาพตามวรรคหนึ่งจะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย เฉพาะเพื่อรักษาความมั่นคงของรัฐ เพื่อคุ้มครองสิทธิ เสรีภาพ เกียรติยศ ชื่อเสียง สิทธิในครอบครัวหรือความเป็นอยู่ส่วนตัวของบุคคลอื่น เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือเพื่อป้องกันหรือระงับความเสื่อมทรามทางจิตใจหรือสุขภาพของประชาชน การสั่งปิดกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนอื่นเพื่อลิดรอนเสรีภาพตามมาตรานี้ จะกระทำมิได้

การห้ามหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนอื่นเสนอข่าวสารหรือแสดงความคิดเห็นทั้งหมดหรือบางส่วน หรือการแทรกแซงด้วยวิธีการใดๆ เพื่อลิดรอนเสรีภาพตามมาตรานี้ จะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายซึ่งได้ตราขึ้นตามวรรคสอง

¹² Article 12 No one shall be subjected to arbitrary interference with his privacy, family, home or correspondence, nor to attacks upon his honour and reputation. Everyone has the right to the protection of the law against such interference or attacks.

¹³ <http://www.parliament.go.th/files/library/t-b05.htm>

การให้นำข่าวหรือบทความไปให้เจ้าหน้าที่ตรวจก่อนนำไปโฆษณาในหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนอื่น จะกระทำมิได้ เว้นแต่จะกระทำในระหว่างเวลาที่ประเทศอยู่ในภาวะสงคราม แต่ทั้งนี้จะต้องกระทำโดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายซึ่งได้ตราขึ้นตามวรรคสอง

เจ้าของกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนอื่นต้องเป็นบุคคลสัญชาติไทย

การให้เงินหรือทรัพย์สินอื่นเพื่ออุดหนุนกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนอื่นของเอกชนรัฐจะกระทำมิได้"

อีกทั้งยังบัญญัติรับรองสิทธิในเกียรติยศ ชื่อเสียงไว้อย่างชัดเจนอีกในมาตรา 35 กล่าวคือ

"มาตรา 35 สิทธิของบุคคลในครอบครัว เกียรติยศ ชื่อเสียง ตลอดจนความเป็นอยู่ส่วนตัว ย่อมได้รับความคุ้มครอง

การกล่าวหรือโฆษณาแพร่หลายซึ่งข้อความหรือภาพไม่ว่าด้วยวิธีใดไปยังสาธารณชน อันเป็นการละเมิดหรือกระทบถึงสิทธิของบุคคลในครอบครัว เกียรติยศ ชื่อเสียง หรือความเป็นอยู่ส่วนตัวจะกระทำมิได้ เว้นแต่กรณีที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ

บุคคลย่อมมีสิทธิได้รับความคุ้มครองจากการแสวงประโยชน์โดยมิชอบจากข้อมูลส่วนบุคคลที่เกี่ยวข้องกับตน ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ"

จากสิทธิและเสรีภาพทั้งสองประการดังกล่าวจึงได้เกิดประเด็นพิจารณาถึงความสมดุลระหว่างเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นของบุคคลและสิทธิในเกียรติยศ ชื่อเสียงของบุคคลโดยเฉพาะกลุ่มสื่อมวลชนซึ่งมีปัจจัยเสี่ยงในการละเมิดต่อความสมดุลระหว่างสิทธิทั้งสองประการมากที่สุด เพราะภารกิจหลักของสื่อมวลชนคือการเปิดเผยข้อเท็จจริงที่ทราบจากการทำข่าวให้สาธารณชนทั่วไปได้ทราบซึ่งในระยะเวลาที่ผ่านมา สื่อมวลชนในประเทศต่างๆทั่วโลกต่างตกเป็นผู้ต้องหาในคดีอาญาในความผิดฐานหมิ่นประมาทด้วยการโฆษณา โดยเฉพาะในกรณีที่เกี่ยวข้องกับผู้มีอำนาจปกครองในรัฐบาล เช่น ในประเทศ Algeria อดีตบรรณาธิการหนังสือพิมพ์รายวัน Le Matin ได้ถูกจับกุมและถูกฟ้องคดีอาญาในข้อหาหมิ่นประมาทด้วยการโฆษณา เพราะตีพิมพ์หนังสือชื่อ Bouteflika, Une Imposture Algérienne ซึ่งมีเนื้อหาเกี่ยวกับการทุจริตการเลือกตั้งของประธานาธิบดี Abdelaziz Bouteflika ต่อศาลได้พิพากษาให้อดีตบรรณาธิการมีความผิดฐานหมิ่นประมาทด้วยการโฆษณา ถูกจำคุกเป็นเวลา 2 ปี และถูกปรับเป็นเงินประมาณ

280,000 ดอลลาร์สหรัฐ นอกจากนี้รัฐบาล Algeria ยังมีคำสั่งให้ปิดสำนักพิมพ์ของหนังสือพิมพ์ Le Matin และสั่งห้ามจำหน่ายหนังสือดังกล่าวด้วย¹⁴

ประเด็นปัญหาดังกล่าวทำให้กลุ่มสื่อมวลชนและนักเรียกร้องสิทธิมนุษยชนในระดับสากลรวมตัวกันตั้งองค์กรชื่อว่า ARTICLE 19 ซึ่งมีที่มาจากข้อ 19 ในปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ขึ้นเพื่อดูแล เรียกร้องให้รัฐบาลในแต่ละประเทศรับรองและให้สิทธิ เสรีภาพแก่ประชาชนในการแสดงความคิดเห็นและการรับรู้ข่าวสารโดยปราศจากการแทรกแซง ปิดบัง นอกจากนี้ กลุ่ม ARTICLE 19 ยังมีความพยายามในการเสนอร่างกฎหมายมาตรฐานสากล หรือ Model Law ในหลักการเรื่อง Defining Defamation : Principles on Freedom of Expression and Protection of Reputation โดยในประเด็นนี้ด้วยซึ่งได้รับการยอมรับจากนักกฎหมายในระดับสากลและได้มีการอ้างอิงหลักการดังกล่าวในร่างของกฎหมายความผิดฐานหมิ่นประมาทในบางประเทศ เช่น ประเทศสหรัฐอเมริกาได้ออก The Uniform Correction or Clarification of Defamation Act ซึ่งเป็นเสมือน Model Law ในเรื่องความผิดฐานหมิ่นประมาทซึ่งมลรัฐ Georgia ได้นำมาเป็นแม่แบบในการร่างกฎหมายภายในรัฐ คือ The Law of Georgiana on Freedom of Speech and Expression 2004

กรณีดังกล่าวจึงเป็นที่น่าสนใจว่ากระแสทัศน์ของสังคมโลกที่มีต่อบทบัญญัติเกี่ยวกับความผิดอาญาฐานหมิ่นประมาทอาจจะมีการเปลี่ยนแปลงไป กล่าวคือ มุ่งที่จะให้ความสำคัญคุ้มครองต่อสิทธิ เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นของบุคคลมากยิ่งขึ้น และรักษาความสมดุลระหว่างสิทธิในเกียรติยศชื่อเสียงและเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นโดยอาศัยบทบัญญัติตามกฎหมายแห่งเป็นเกณฑ์สำคัญแทนที่จะมุ่งให้ความสำคัญคุ้มครองด้วยหลักเกณฑ์ทางกฎหมายอาญา

2.2.2 สิทธิในความเป็นส่วนตัว (Right to Privacy)

ความเป็นส่วนตัว หรือ Privacy เป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของมนุษย์ที่ได้มีการบัญญัติรับรองไว้ในปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนขององค์การสหประชาชาติ หรือ Universal Declaration of Human Rights ในข้อ 12

¹⁴ ศโรตม์ ทองคำ, "ความผิดอาญาฐานดูหมิ่นและหมิ่นประมาท : ศึกษาเปรียบเทียบตั้งแต่กฎหมายตราสามดวงจนถึงประมวลกฎหมายอาญา," (วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2549), หน้า 99.

"ข้อ 12 บุคคลใด ๆ จะถูกแทรกสอดโดยพลการในความเป็นอยู่ส่วนตัวในครอบครัว ในสถานหรือในการสื่อสาร หรือจะถูกลบล้างในเกียรติยศและชื่อเสียงไม่ได้ ทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับความคุ้มครองของกฎหมายต่อการแทรกสอด หรือการลบล้างดังกล่าวนั้น"

การยอมรับแนวคิดของความเป็นส่วนตัวได้เกิดขึ้นมานานและหลากหลาย แต่แนวคิดที่ได้รับการยอมรับและมีการอ้างถึงอย่างแพร่หลาย ได้แก่ แนวความคิดของ Samuel D. Warren และ Louise D. Brandeis ในปีค.ศ. 1980 ที่ได้ให้ความหมายของคำว่า Privacy ว่า หมายถึง สิทธิที่จะอยู่โดยลำพัง (the right to be left alone) ซึ่งเมื่อเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารได้พัฒนาก้าวหน้าไปอย่างรวดเร็วทำให้คำจำกัดความดังกล่าวไม่เพียงพออีกต่อไป ดังนั้นจึงได้มีการพยายามที่จะบัญญัติความหมายของคำว่าความเป็นส่วนตัวให้สอดคล้องกับสังคมยุคใหม่ โดย Alan F. Westin ได้ให้ความหมายไว้ว่า ความเป็นส่วนตัว หมายถึง สิทธิของแต่ละบุคคล กลุ่ม หรือองค์กรในการตัดสินใจว่าข้อมูลข่าวสารของตนเองนั้นจะถูกเปิดเผยต่อบุคคลอื่นเมื่อใด อย่างไร และมีขอบเขตมากน้อยเพียงใด (the claim of individuals, groups and institutions to determine for themselves, when, how, and to what extent information about them is communicated to others) ซึ่งในปัจจุบัน แนวคิดนี้ได้รับความนิยอย่างกว้างขวาง

นอกจากนี้ Black's Law Dictionary ได้ให้นิยาม Privacy ว่าหมายถึง สิทธิของบุคคลที่จะอยู่โดยลำพังเสรี ปราศจากการรบกวนจากบุคคลภายนอก สิทธินี้ให้การปกป้องต่อการเข้าสอดแทรกในกิจกรรมส่วนตัวของบุคคล เป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของบุคคลที่จะเลือกการดำเนินชีวิต ครอบครัวของตนเอง หรือความสัมพันธ์กับผู้อื่น กล่าวโดยทั่วไปแล้วสิทธิส่วนตัวเป็นสิทธิที่ได้รับการรับรองตามแนวความคิดที่ว่าเป็นสิทธิอันมีมาแต่ดั้งเดิม ติดตัวคนมาแต่กำเนิดอย่างแบ่งแยกไม่ได้เช่นเดียวกับสิทธิมนุษยชน

คำว่า ความเป็นส่วนตัว เป็นคำที่มีความหมายกว้าง ครอบคลุมได้หลายเรื่อง¹⁵ เช่น

¹⁵ สำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการคุ้มครองทางอิเล็กทรอนิกส์, แนวทางการจัดทำกฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล, พิมพ์ครั้งที่ 2 (กรุงเทพมหานคร : สำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการคุ้มครองทางอิเล็กทรอนิกส์ ศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2547) หน้า 17-18.

1. ความเป็นส่วนตัวในการติดต่อสื่อสาร (Communication Privacy) เป็นการคุ้มครองในความปลอดภัยและความเป็นส่วนตัวในการติดต่อสื่อสารทางจดหมาย โทรศัพท์ ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ หรือวิธีการติดต่อสื่อสารอื่นใดที่ผู้อื่นจะล่วงรู้ไม่ได้

2. ความเป็นส่วนตัวในดินแดนหรืออาณาเขต (Territorial Privacy) เป็นการกำหนดขอบเขตหรือข้อจำกัดที่บุคคลอื่นจะบุกรุกเข้าไปในสถานที่ส่วนตัวไม่ได้ รวมถึงการติดกล้องวิดีโอและการตรวจสอบรหัสประจำตัวบุคคล

3. ความเป็นส่วนตัวในชีวิต ร่างกาย (Bodily Privacy) เป็นการให้ความคุ้มครองในชีวิต ร่างกายของบุคคลในทางกายภาพที่จะไม่ถูกดำเนินการใดๆ อันละเมิดความเป็นส่วนตัว เช่น การทดลองทางพันธุกรรม หรือการทดลองยา เป็นต้น

4. ความเป็นส่วนตัวเกี่ยวกับข้อมูลข่าวสาร (Information Privacy) เป็นการให้ความคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลโดยการวางหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการเก็บรวบรวมและการบริหารจัดการข้อมูลส่วนบุคคล หรือที่เรียกว่า data protection

สิทธิในความเป็นส่วนตัวที่จะพิจารณาในการวิจัยฉบับนี้ คือ สิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัวในการติดต่อสื่อสาร และสิทธิในความเป็นส่วนตัวเกี่ยวกับข้อมูลข่าวสาร

สิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัวในการติดต่อสื่อสาร

การติดต่อสื่อสาร เป็นสิ่งจำเป็นที่มนุษย์จะขาดไม่ได้ กล่าวอีกนัยหนึ่งคือ เป็นพื้นฐานให้ชีวิตสามารถดำรงอยู่และดำเนินไปได้ในสังคม

คำว่า Communication มาจากภาษาละตินว่า "Communis" ซึ่งตรงกับภาษาอังกฤษคำว่า "Common" คือ เมื่อใดที่ทำการสื่อสารหมายความว่ากำลังพยายามสร้างความร่วมกันในบางสิ่งบางอย่างกับผู้ใดผู้หนึ่ง คือ พยายามแลกเปลี่ยนข่าวสาร ความคิด หรือทัศนคติเพื่อความเข้าใจร่วมกันนั่นเอง¹⁶

¹⁶ Warren K. Agee, Phillips H. Ault and Edwin Emery, Introduction to Mass Communications, (N.Y. : Harper and Row, Publishers, 1982), P.5. อ้างใน ชื่นอารี มาลีประเสริฐ, "การคุ้มครองสิทธิส่วนตัวกับการสื่อสารสนเทศ," (วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชานิติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2539), หน้า 33-34.

ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 ได้ให้นิยามของการสื่อสารไว้ว่า หมายถึง การนำหนังสือหรือข้อความของฝ่ายหนึ่งส่งให้อีกฝ่ายหนึ่ง

สำหรับประเทศไทยได้มีบทบัญญัติรับรองเสรีภาพในการติดต่อสื่อสารไว้ด้วย กล่าวคือ ในรัฐธรรมนูญของไทยได้บัญญัติเสรีภาพในการติดต่อสื่อสารไว้อย่างชัดแจ้งครั้งแรกในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2492¹⁷ อย่างไรก็ตามในรัฐธรรมนูญฉบับนี้กลับไม่ได้กำหนดข้อจำกัดไว้อย่างชัดแจ้ง และต่อมาในรัฐธรรมนูญฉบับถัดๆ ไปก็ได้มีการยกเลิกไม่นำหลักสิทธิในความเป็นส่วนตัวมาบัญญัติไว้สลับกับความพยายามนำหลักนี้มาบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ และแก้ไขให้ชัดเจนขึ้นตลอดมา

ในปัจจุบันได้มีการบัญญัติรับรองไว้ในรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน พ.ศ. 2550 มาตรา 36 ดังนี้

“มาตรา 36 บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการสื่อสารถึงกันโดยทางที่ชอบด้วยกฎหมาย

การตรวจ การกัก หรือการเปิดเผยสิ่งสื่อสารที่บุคคลมีติดต่อถึงกัน รวมทั้ง การกระทำด้วยประการอื่นใดเพื่อให้ล่วงรู้ถึงข้อความในสิ่งสื่อสารทั้งหลายที่บุคคลมีติดต่อถึงกัน จะกระทำมิได้เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย เฉพาะเพื่อรักษาความมั่นคงของรัฐ หรือเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน”

สิทธิในความเป็นส่วนตัวเกี่ยวกับข้อมูลข่าวสาร

แม้การใช้เสรีภาพในการติดต่อสื่อสารและแสดงความคิดเห็นจะกระทำได้โดยปราศจากการแทรกแซงดังที่ได้กล่าวมาแล้ว แต่การเข้าถึงหรือล่วงรู้ข้อมูลข่าวสารส่วนตัวรวมถึงการเผยแพร่โฆษณาข้อมูลนั้นก็จะต้องคำนึงถึงสิทธิในความเป็นส่วนตัวเกี่ยวกับข้อมูลข่าวสารของบุคคลซึ่งเป็นสิทธิมนุษยชนที่ถูกระบุไว้ในปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ข้อ 12 ด้วย

¹⁷ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2492 “มาตรา ๔๐ บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการสื่อสารถึงกันโดยทางไปรษณีย์ หรือทางอื่นที่ชอบด้วยกฎหมาย

การตรวจ การกัก หรือการเปิดเผยจดหมาย โทรเลข โทรศัพท์ หรือสิ่งสื่อสารอื่นใดที่บุคคลมีติดต่อถึงกัน จะกระทำมิได้เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย

บุคคลย่อมมีสิทธิเสมอภาคในการใช้การสื่อสารที่จัดไว้เป็นบริการสาธารณะ”

เช่นกัน และหากมองในอีกมุมหนึ่งจะพบว่าเสรีภาพในการติดต่อสื่อสารก็ถือเป็นสิทธิในความเป็นส่วนตัวประเภทหนึ่งซึ่งจะต้องปราศจากการแทรกแซงด้วยเช่นกัน

ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยนั้น พบว่าการคุ้มครองสิทธิของบุคคลในความเป็นส่วนตัวนั้นได้บัญญัติไว้เป็นครั้งแรกในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักร พ.ศ. 2534 มาตรา 44 คือ "สิทธิของบุคคลใน .... ความเป็นอยู่ส่วนตัว ย่อมได้รับความคุ้มครอง" และต่อมาในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2538 นอกจากจะบัญญัติถึงสิทธิในความเป็นส่วนตัวไว้เป็นการเฉพาะแล้วยังได้บัญญัติเรื่องสิทธิในความเป็นส่วนตัวเป็นข้อจำกัดหนึ่งของการใช้สิทธิในการแสดงความคิดเห็นตามมาตรา 39 วรรคสองด้วยซึ่งต่อมาเมื่อมีการนำรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 มาบังคับใช้ก็ยังคงบัญญัติรับรองสิทธิในความเป็นส่วนตัวทั้งที่บัญญัติรับรองไว้เป็นการเฉพาะในมาตรา 34 และบัญญัติในลักษณะเป็นข้อจำกัดของการใช้สิทธิในการแสดงความคิดเห็นเช่นเดียวกัน

มีข้อนำสังเกตว่าการรับรองสิทธิในความเป็นส่วนตัวนั้นต่างจากการรับรองสิทธิในความเป็นส่วนตัวในการติดต่อสื่อสารซึ่งกฎหมายได้บัญญัติรับรองไว้เป็นการเฉพาะอย่างชัดเจนตั้งแต่ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2492 เนื่องจากเรื่องสิทธิในความเป็นส่วนตัวเป็นแนวคิดที่ค่อนข้างจะแปลกใหม่สำหรับสังคมไทยซึ่งตามประวัติศาสตร์ระบบการเมืองการปกครองจะเป็นการปกครองโดยรวมอำนาจไว้ที่ศูนย์กลาง มีการแบ่งชนชั้นของสังคมเป็นหลายระดับชั้น แม้จะมีการเปลี่ยนแปลงการปกครองแล้วแต่ระบบชนชั้นของสังคมก็ยังคงอยู่อย่างถาวรยากที่จะเปลี่ยนแปลงแม้จะไม่เด่นชัดดังเช่นสมัยก่อนก็ตาม¹⁸

ในปัจจุบัน แม้รัฐธรรมนูญไม่ได้บัญญัติในเรื่องนี้ไว้ แต่ก็ได้มีกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลหลายฉบับบัญญัติให้การคุ้มครองไว้อยู่แล้ว ได้แก่ พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 หรือพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจข้อมูลเครดิต พ.ศ. 2545 เป็นต้น อย่างไรก็ตาม กฎหมายดังกล่าวเป็นการบัญญัติขึ้นเพื่อรองรับเรื่องหนึ่งเรื่องใดโดยเฉพาะไม่ได้บัญญัติในลักษณะที่เป็นการให้ความคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลไว้

¹⁸ กิตติพันธุ์ เกียรติสุนทร, "มาตรการทางอาญาในการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล," (วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2538), หน้า 8.

เป็นการทั่วไป¹⁹ เช่น พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 เป็นกฎหมายที่มีเจตนารมณ์เพื่อรองรับสิทธิในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของราชการซึ่งแม้จะมีบทบัญญัติบางส่วนที่ให้ความคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลไว้แต่กฎหมายครอบคลุมเฉพาะข้อมูลส่วนบุคคลที่อยู่ในความครอบครองของหน่วยงานภาครัฐเท่านั้น หรือพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจข้อมูลเครดิต พ.ศ. 2545 มีเจตนารมณ์หลักเพื่อกำกับดูแลการประกอบธุรกิจข้อมูลเครดิต รวมทั้งกำหนดหลักเกณฑ์วิธีการและเงื่อนไขในการทำธุรกรรมเกี่ยวกับข้อมูลเครดิตเท่านั้น ไม่ครอบคลุมถึงกรณีการประกอบธุรกิจประเภทอื่นๆ

จากการศึกษาเกี่ยวกับสิทธิและเสรีภาพขั้นพื้นฐานของประชาชนดังที่ได้กล่าวมาแล้ว จะพบว่าแม้ในทางระหว่างประเทศ รวมถึงภายในประเทศจะให้เสรีภาพแก่บุคคล โดยเฉพาะในเรื่องของการแสดงความคิดเห็น แต่อย่างไรก็ตาม เสรีภาพดังกล่าวก็ไม่ได้สามารถใช้ได้โดยไม่มีขีดจำกัดเสียเลย ในทางตรงกันข้าม ผู้ใช้เสรีภาพดังกล่าวจะต้องคำนึงถึงสิทธิของบุคคลอื่น ไม่ว่าจะเป็สิทธิในชื่อเสียงหรือสิทธิส่วนบุคคล ทำให้ในหลายๆประเทศ รวมถึงประเทศไทย ได้มีการออกกฎหมายเพื่อคุ้มครองชื่อเสียง และมีแนวความคิดที่จะให้ความคุ้มครองชื่อเสียงบนระบบเครือข่ายด้วย

---

¹⁹ สำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการการคุ้มครองทางอิเล็กทรอนิกส์ ศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ, แนวทางการจัดทำกฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล, พิมพ์ครั้งที่ 2 (กรุงเทพมหานคร : สำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการการคุ้มครองทางอิเล็กทรอนิกส์ ศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2547), หน้า 10.

2.3 ความผิดต่อชื่อเสียงบนระบบเครือข่าย

การกระทำความผิดต่อชื่อเสียง โดยเฉพาะการกระทำโดยอาศัยระบบเครือข่ายเป็นเครื่องมือที่นับได้ว่าเป็นการกระทำความผิดที่เริ่มจะทวีความรุนแรงขึ้นตามจำนวนของผู้ใช้ระบบเครือข่าย ผู้กระทำความผิดได้นำเอาประโยชน์ของการติดต่อสื่อสารด้วยระบบเครือข่ายซึ่งสามารถเข้าถึงบุคคลได้จำนวนมากโดยไม่มีข้อจำกัดด้านระยะทาง ระยะเวลา และค่าใช้จ่ายมาใช้ประโยชน์ ทำให้ผู้ถูกกระทำ และรับความเสียหายมีมากขึ้นกว่าการกระทำความผิดต่อชื่อเสียงในรูปแบบปกติ ทำให้แม้ระบบเครือข่ายจะเป็นระบบที่ให้เสรีภาพแก่ผู้ใช้ระบบเครือข่ายมาก แต่ก็ต้องมีการออกกฎหมาย หรือกำหนดนโยบายเพื่อควบคุมการแสดงความคิดเห็นดังกล่าวไม่ให้กระทบต่อสิทธิของบุคคลอื่น

ในส่วนนี้จะได้กล่าวถึงนิยามของความผิดต่อชื่อเสียง รวมถึงศึกษาถึงการกระทำความผิดต่อชื่อเสียงบนระบบเครือข่ายว่าอย่างไรจึงจะเป็นการกระทำความผิดต่อชื่อเสียงบนระบบเครือข่าย การกระทำความผิดต่อชื่อเสียงบนระบบเครือข่ายมีลักษณะ รูปแบบอย่างไร นอกจากนี้ยังจะยกตัวอย่างของการกระทำความผิดต่อชื่อเสียงบนระบบเครือข่ายที่เกิดขึ้นจริงและสถิติของการกระทำความผิดต่อชื่อเสียงบนระบบเครือข่ายด้วย

2.3.1 นิยามของความผิดต่อชื่อเสียง

การกระทำความผิดต่อชื่อเสียง หรือในภาษาอังกฤษเรียกว่า Defamation นั้น Black's Law Dictionary ได้ให้ความหมายไว้ว่าเป็นการกระทำให้เกิดความเสียหายแก่ชื่อเสียงของบุคคลอื่นโดยการบอกกล่าวสิ่งที่เป็นเท็จแก่บุคคลอื่น ซึ่งหากการกล่าวหาขึ้นเกี่ยวกับประโยชน์ของสาธารณะ โจทก์ก็จะต้องทำตามที่รัฐธรรมนูญกำหนด คือ พิสูจน์ให้ได้ว่าข้อความนั้นเป็นเท็จ และการกระทำนั้นเกิดจากความผิดของจำเลย (The act of harming the reputation of another by making false statement t a third person. If the alleged defamation involves a matter of public concern, the plaintiff is constitutionally required to prove both the statement's falsity and the defendant's fault.) หรือ เป็นการเขียนหรือกล่าวข้อความที่เป็นเท็จทำให้เกิดความเสียหายแก่ชื่อเสียงของบุคคลอื่น (A false written or oral statement that damages another's reputation.)

นอกจากนี้ Black's Law Dictionary ยังอธิบายเพิ่มเติมถึงการกระทำความผิดต่อชื่อเสียงประเภทต่างๆ ได้แก่

1) Defamation per quod หรือ การกระทำความผิดต่อชื่อเสียงซึ่งไม่เห็นเด่นชัด แต่เกิดจากการพิสูจน์โดยอาศัยพยานจากภายนอกเพื่อแสดงถึงความหมายอันก่อให้เกิดความเสียหายนั้น และรวมถึงการกระทำความผิดต่อชื่อเสียงซึ่งเห็นได้เด่นชัดแต่ไม่ใช่การกระทำความผิดต่อชื่อเสียงซึ่งสามารถฟ้องร้องได้ด้วยตัวเอง²⁰

2) Defamation per se หรือ ด้อยค่าซึ่งเป็นความผิดต่อชื่อเสียงด้วยตัวเองหรือในตัวเอง และไม่สามารถมีความหมายไปในทางที่บริสุทธิ์ได้²¹

3) Trade defamation, Commercial defamation หรือ การทำความเสียหายแก่ธุรกิจโดยด้อยค่าอันเป็นเท็จซึ่งโน้มเอียงต่อการทำให้ชื่อเสียงเกี่ยวกับธุรกิจลดน้อยลง²²

เมื่อพิจารณานิยามของคำว่า Defamation ซึ่งเป็นความผิดที่มุ่งหมายจะเอาผิดในกรณีที่เป็นการกระทำให้ชื่อเสียงเสียหาย จะพบว่ามีความแตกต่างกับกฎหมายในประเทศไทย ซึ่งไม่มีนิยามความหมายหรือขอบเขตของความผิดต่อชื่อเสียงไว้ว่าจะหมายความถึงความผิดใดบ้าง อีกทั้งยังไม่มีกฎหมายซึ่งมีวัตถุประสงค์จะให้ความคุ้มครองแก่ชื่อเสียงโดยเฉพาะ แต่จะเป็นการให้ความคุ้มครองชื่อเสียงโดยบัญญัติไว้ในกฎหมายเรื่องต่างๆ กล่าวคือ

1) การหมิ่นประมาท หรือ การใส่ความผู้อื่นไม่ว่าจะด้วยวิธีการใด ๆ เช่น พูด เขียน พิมพ์ข้อความ หรือแสดงกิริยาต่าง ๆ โดยการใส่ความดังกล่าวนั้นต้องเป็นการกระทำที่บุคคลที่สามรับทราบ ซึ่งเป็นการทำให้ผู้ถูกใส่ความนั้นได้รับความเสียหายต่อชื่อเสียง ถูกดูหมิ่น หรือถูกเกลียดชัง²³

²⁰ Defamation that either (1) is not apparent but is proved by extrinsic evidence showing its injurious meaning or (2) is apparent but is not a statement that is actionable per se.

²¹ A statement that is defamatory in and of itself and is not capable of an innocent meaning.

²² The damaging of a business by a false statement that tends to diminish the reputation of that business.

²³ ทงศักดิ์ ดุลยกาญจน์และสมศักดิ์ เอี่ยมพลับใหญ่, หมิ่นประมาทและดูหมิ่น, พิมพ์ครั้งที่ 2 (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์นิติธรรม, 2549), หน้า 107-108.

ในประเทศไทย จะพบว่ากฎหมายอาญาในความผิดฐานหมิ่นประมาทได้มีพัฒนาการและความเปลี่ยนแปลงมาโดยตลอดตั้งแต่สมัยก่อนกรุงศรีอยุธยา สืบทอดเรื่อยมาจนถึงสมัยที่ใช้กฎหมายตราสามดวงและประมวลกฎหมายอาญาในปัจจุบัน²⁴ โดยกฎหมายตราสามดวงเกิดขึ้นเนื่องจากในสมัยพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราชพระองค์ทรงพบว่ากฎหมายที่มีอยู่เดิมคือกฎหมายฉบับศาลหลวง ฉบับหอหลวง และฉบับข้างที่ทั้งสามฉบับนั้นมีความคลาดเคลื่อนไม่สอดคล้องกับความยุติธรรมจึงได้ทรงมีพระราชประสงค์ที่จะให้มีการรวบรวมและแก้ไขกฎหมายใหม่ และในส่วนที่เกี่ยวกับการคุ้มครองชื่อเสียง เนื่องจากสมัยนั้นการติดต่อสื่อสารที่สะดวกและนิยมมากที่สุด คือ การติดต่อสื่อสารผ่านการพูดคุยสนทนา บุคคลใดต้องการจะทำให้บุคคลอีกคนหนึ่งเสียชื่อเสียงก็จะใช้วิธีการดำเนินหน้า ในทางกฎหมายจึงถือว่าผู้ที่ถูกดำเนินหน้านั้นเป็นผู้เสียหาย มีสิทธิที่จะฟ้องร้องดำเนินคดีเพื่อให้ผู้กระทำความผิดชดใช้แก่ตนได้ ส่วนการใส่ความ โดยหลักแล้ว ผู้ที่ใส่ความหรือดำเนินหลังไม่ได้ยินกับหู ย่อมไม่ทราบข้อความที่แท้จริงว่าเป็นเช่นไรแน่จึงไม่ถึงว่าได้รับความเสียหายแม้จะมีการกล่าวโฆษณาด้วยคำใส่ความนั้นเล่าลือกันต่อไปเรื่อยๆ อันอาจจะทำให้ผู้ถูกเล่าลือนั้นได้รับความเสียหายต่อเกียรติยศชื่อเสียง แต่กฎหมายตราสามดวงซึ่งได้รับอิทธิพลมาจากศาสนาฮินดู พระพุทธศาสนาและคติความเชื่อพื้นเมือง²⁵ ถือว่าบุคคลนั้นสมควรทำใจเป็นอุเบกขา ไม่ต้องใส่ใจในความดังกล่าวเพราะโลกนี้ย่อมไม่มีผู้รอดพ้นจากการถูกนินทา และหากเป็นผู้มีจิตใจบริสุทธิ์จริง แม้จะถูกใส่ความกล่าวหาด้วยประการใดๆ ความจริงย่อมปรากฏให้ผู้ถูกใส่ความนั้นพ้นมลทินเอง โดยรูปแบบวิธีการบัญญัติกฎหมายตราสามดวงนี้จะเป็นการบรรยายลักษณะของการกระทำความผิดเป็นรายละเอียดของข้อเท็จจริงที่กระทำความผิด เช่น ในพระไอยการลักษณะวิเวทคำดีซึ่งอยู่ในกฎหมายตราสามดวง มาตรา 36 บัญญัติว่า "... มาตราหนึ่ง คำท่านว่า ไ้อ้อี้ชิตรุ ชีเมา ชีชโมย ชีชอ ชีชกัก ชีลวงคนชาย ชีไซ ชีตรวน ชีชือชีกา ชีตอง ชีหุบ ชีตบ ชีคูก ชีเค้า ชีประจวนคนเสีย ชีชายคนโง่ทั้งโคต ชีครอก ชีช้ำ ชีด้้อย แลคำว่าไ้อ้อี้คนเสีย คนกระยาจก คนอ้ประหลัก คนบ้า คนไ้กี้ดี ...." เป็นต้น ทำให้สามารถตีความกฎหมายได้น้อย นอกจากนี้ กฎหมายตราสามดวงยัง

²⁴ ศิริโรตม์ ทองคำ, "ความผิดอาญาฐานหมิ่นและหมิ่นประมาท : ศึกษาเปรียบเทียบตั้งแต่กฎหมายตราสามดวงจนถึงประมวลกฎหมายอาญา," (วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2549), หน้า 255.

²⁵ ศรีศักร วัลลิโภดม, กฎหมายตราสามดวงกับความเชื่อของไทย (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์เมืองโบราณ, 2545), หน้า 60-61.

ไม่มีการแบ่งบทบัญญัติออกเป็นคดีแพ่ง คดีอาญา การกระทำความผิดต่างๆจึงมีโทษทั้งทางแพ่ง และทางอาญาปะปนกัน

ด้วยความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีการพิมพ์ ประกอบกับเมื่อมีการตีพิมพ์หนังสือพิมพ์เป็นที่แพร่หลาย มีบุคคลบางจำพวกเขียนบทความหรือความเห็นของตนวิพากษ์วิจารณ์ราชการบ้านเมือง ความประพฤติของข้าราชการหรือราษฎรคนหนึ่งคนใดแล้วเอาออกโฆษณาลงหนังสือให้ประชาชนทั่วไปเข้าใจโดยทั่วกันทำให้ในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 4 ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯให้ตรา "ประกาศว่าด้วยไม่ให้เชื้อฟุ้งเรื่องที่มีคดีไม่ฟ้องเอาไปลงหนังสือพิมพ์" ซึ่งมีสาระสำคัญว่า คนที่เขียนหนังสืออันเป็นบัตรสนเท่ห์หรือเขียนบทความไปลงตีพิมพ์ในหนังสือพิมพ์อันมีข้อความเป็นการกล่าววาจอนินทาประจานบุคคลอื่นนั้นให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าเป็นข้อความที่มีพิรุณ ให้ถือว่าไม่เป็นความจริงเพราะหากเป็นความจริงแล้วก็ควรใช้วิถีทางที่ชอบด้วยกฎหมาย คือ ให้ไปฟ้องร้องเพื่อให้ศาลพิจารณาช่วยเหลือให้ความยุติธรรมแก่ตนเองหรือบุคคลใดๆถวายฎีกาโดยตรง ไม่ควรใช้วิธีกล่าวโทษบุคคลโดยผ่านทางหนังสือพิมพ์ แม้จะมีการลงชื่อหรือท้วงติงในทางราชการก็จะมีทรงรับชำระสะสาง

อย่างไรก็ตาม ประกาศฉบับนี้ไม่ได้มีผลเป็นกฎหมาย ไม่มีการบัญญัติอย่างชัดแจ้งว่าการเขียนข้อความกล่าวโทษร้องทุกข์ลงหนังสือพิมพ์ดังกล่าวเป็นความผิดหรือไม่ ควรจะมีโทษหรือไม่ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวจึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯให้บัญญัติ "พระราชกำหนดลักษณะหมิ่นประมาทด้วยการพูดจาเขียนด้วยคำเท็จออกโฆษณาการ ร.ศ. 118" มีวัตถุประสงค์ในการป้องกันและลงโทษการกระทำความผิดด้วยการดูหมิ่นหรือหมิ่นประมาทด้วยการโฆษณาลงในหนังสือพิมพ์ซึ่งในขณะนั้นเป็นปัญหาที่สำคัญและยังไม่มีกฎหมายกำหนดว่าเป็นการกระทำอันเป็นความผิด โดยมีแนวคิดในการตรากฎหมายตามแบบกฎหมายตะวันตก กล่าวคือ มีการเรียบเรียงฐานความผิดต่างๆไว้เป็นหมวดหมู่ที่ชัดเจน มีบทบัญญัติที่วางหลักเกณฑ์ไว้อย่างกว้างๆ มีลักษณะเป็นองค์ประกอบความผิดมากกว่าองค์ประกอบที่ใช้ข้อเท็จจริงดังเช่นในกฎหมายตราสามดวงซึ่งถือเป็นการพลิกรูปแบบวิธีการบัญญัติกฎหมายดั้งเดิมในสมัยกฎหมายตราสามดวงแต่แม้จะมีโทษทางอาญา ก็ยังมีบทบัญญัติที่แสดงให้เห็นถึงกระบวนการทางแพ่ง กล่าวคือ กำหนดให้เงินค่าปรับในกรณีหมิ่นประมาทผู้อื่นนั้นจ่ายเป็นเงินค่าทำขวัญให้แก่ผู้เสียหาย และมีกระบวนการขอมาโทษอันเป็นหลักการของกฎหมายแพ่งด้วย นอกจากนั้น พระราชกำหนดฉบับนี้ยังมีกฎหมายทั้งในภาคสารบัญญัติและวิธีสบัญญัติรวมอยู่ในกฎหมายเดียว แต่มีข้อสังเกต คือ ในตัวกฎหมายนี้ คำว่า "หมิ่นประมาท" รวมความหมายของทั้งการดูหมิ่นและหมิ่นประมาทซึ่งแนวคิดนี้ได้ส่งผลต่อมายังบทบัญญัติความผิดฐานหมิ่นประมาท

และดูหมิ่นในกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127 ด้วย แต่มีข้อสังเกต คือ พระราชกำหนดนี้ไม่ได้คุ้มครองเจ้าพนักงานหรือศาลเป็นพิเศษเนื่องจากมีบทบัญญัติให้ความคุ้มครองในกรณีการกระทำ อันเป็นการหมิ่นประมาทศาลไว้เป็นพิเศษอยู่แล้วในพระราชบัญญัติกระบวนพิจารณาคความแพ่ง ร.ศ. 115 ซึ่งมีผลใช้บังคับก่อนพระราชกำหนดนี้เสียอีก

ต่อมา เนื่องจากสาเหตุทางวัฒนธรรม การเมืองและตัวกฎหมายตราสามดวงเองที่ไม่มีการแบ่งความแพ่งและอาญาอย่างชัดเจน โทษที่ลงแก่ผู้กระทำผิดก็ดำเนินทำให้พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชการที่ 5 ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้จัดทำ "กฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127" โดยได้บัญญัติในรูปแบบประมวลกฎหมายซึ่งถือเป็นประมวลกฎหมายอาญาระดับแรกของไทย และมีการกำหนดฐานความผิดที่ใกล้เคียงกับประมวลกฎหมายอาญาในปัจจุบัน มีแนวคิดให้ความสำคัญแก่การกระทำที่มีลักษณะเป็นความผิดฐานหมิ่นประมาทมากกว่าความผิดฐานดูหมิ่น ดังจะเห็นได้จากการจัดความผิดซึ่งอยู่ในฐานดูหมิ่นไว้เป็นบทบัญญัติในความผิดระดับลหุโทษ อันเป็นการเปลี่ยนแปลงหลักการของกฎหมายตราสามดวงอย่างสิ้นเชิงจากเดิมที่เคยถือว่าการดูหมิ่นมีความสำคัญกว่าการหมิ่นประมาท เพราะเหตุว่ารูปแบบการติดต่อสื่อสารมีช่องทางให้เลือกมากขึ้น การแพร่กระจายข่าวสารอันเป็นการหมิ่นประมาทสามารถทำให้แพร่หลายในวงกว้าง มีผู้ได้รับข้อความเป็นจำนวนมาก ความเสียหายต่อเกียรติยศชื่อเสียงจะมีมากกว่าการตำหนิหน้าดังเช่นในสมัยก่อน ประกอบกับการเยียวยาเพื่อเรียกความเชื่อมั่นในเกียรติยศชื่อเสียงกลับคืนมากก็กระทำได้ยาก แต่กฎหมายฉบับนี้ก็ยังคงใช้คำว่า "หมิ่นประมาท" ในความหมายอย่างกว้างขวางรวมถึงการดูหมิ่นเช่นเดียวกับในพระราชกำหนดลักษณะหมิ่นประมาทด้วยการพูดจาเขียนด้วยคำเท็จออกโฆษณาการ ร.ศ. 118 ส่วนความผิดฐานดูหมิ่นผู้พิพากษาหรือศาลได้บัญญัติไว้ทั้งในกฎหมายนี้และในพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคความแพ่ง ร.ศ. 127 ด้วยซึ่งในพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคความแพ่ง ร.ศ. 127 นี้มีลักษณะคล้ายคลึงกับที่บัญญัติในพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคความแพ่ง ร.ศ. 115

ภายหลังจากที่ได้มีการประกาศใช้กฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127 มาประมาณ 48 ปี สภาพการณ์ของสังคมไทยได้มีความเปลี่ยนแปลงไป กล่าวคือ มีการเปลี่ยนแปลงระบอบการปกครองจากสมบูรณาญาสิทธิราชย์เป็นระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข ภาษา ด้วยคำที่ใช้ในกฎหมายหลายคำยังเป็นคำเก่า เข้าใจยาก มีปัญหาในการตีความ รวมถึงวิธีการลงโทษบางอย่างไม่สอดคล้องกับแนวคิดของอารยประเทศจึงเห็นสมควรจัดทำร่างประมวลกฎหมายอาญาขึ้นใหม่ โดยยังคงมีหลักการส่วนใหญ่คล้ายคลึงกับของเดิม เพียงแต่ได้ใช้คำว่า "ดูหมิ่น" ในฐานความผิดที่เป็นการกระทำอันเป็นการดูหมิ่นแทน

เพื่อให้ตรงกับเจตนารมณ์ของกฎหมายมากขึ้น และได้แยกการหมิ่นประมาทในสวนความผิดฐานหมิ่นประมาทผู้ตายเป็นฐานความผิดใหม่อีกมาตราหนึ่งเท่านั้น

แม้ว่าตลอดช่วงระยะเวลาที่บังคับใช้บทบัญญัติความผิดฐานหมิ่นประมาทตามที่บัญญัติในประมวลกฎหมายอาญาจะไม่มีเปลี่ยนแปลงทางด้านหลักการและแนวคิดทางกฎหมาย แต่จะพบว่ามีความพยายามที่จะแก้ไขเปลี่ยนแปลงโทษทางอาญาในความผิดฐานนี้ถึง 3 ครั้ง โดยเฉพาะครั้งล่าสุดในปี พ.ศ. 2535 ซึ่งเป็นความคิดริเริ่มของฝ่ายบริหาร โดยอ้างว่าเนื่องจากสถานการณ์ทางสังคมมีความเปลี่ยนแปลงและมีผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับการหมิ่นประมาทมากขึ้น จึงสมควรจะมีการแก้ไขเพิ่มเติมโทษให้สูงขึ้น นอกจากนี้ยังมีความพยายามในการแก้ไขบทบัญญัติเกี่ยวกับการคุ้มครองชื่อเสียงในทางแพ่งให้มีการชดใช้ค่าสินไหมทดแทนในอัตราตายตัวที่สูงขึ้น²⁶

2) การดูหมิ่น หรือ การดูถูกเหยียดหยาม สบประมาทหรือคำ ทำให้ผู้ถูกดูหมิ่นได้รับความอับอาย อาจเป็นการกระทำด้วยวาจาหรือกิริยาอย่างอื่นก็ได้

ในสังคมไทย จะพบว่าหลักกฎหมายเกี่ยวกับการดูหมิ่นเป็นความผิดที่ปรากฏชัดเจนมาตั้งแต่สมัยโบราณจนกระทั่งในปัจจุบัน เนื่องจากการดูหมิ่นสามารถกระทำได้โดยง่ายเช่นเดียวกับการหมิ่นประมาท โดยมากจะเป็นการกระทำโดยไม่ได้เตรียมการล่วงหน้ามาก่อน

ในสมัยรัชกาลที่ 1 ซึ่งได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้มีการรวบรวมชำระกฎหมายที่มีมาตั้งแต่สมัยอยุธยาให้เป็นหมวดหมู่และเรียกว่ากฎหมายตราสามดวงนั้น เนื่องจากกฎหมายตราสามดวงได้รับความอิทธิพลและความคติเชื่อมาจากพระพุทธศาสนานิกายเถรวาทและศาสนาฮินดู ทำให้ปรากฏผลว่าการกระทำความผิดต่อชื่อเสียงซึ่งจะสามารถเอาความกันได้นั้นจะต้องเป็นการคำต่อหน้าเท่านั้นจึงจะถือว่าผู้ถูกคำได้รับความเสียหาย หากเป็นการกระทำลับหลังแล้วจะถือว่าเป็นการนินทาซึ่งผู้มีใจเป็นธรรมไม่สมควรเอาเป็นธุระ จึงไม่สามารถเอาผิดได้เลย ดังนั้น กฎหมายในสมัยอยุธยาและต้นกรุงรัตนโกสินทร์จึงให้ความสำคัญกับความผิดดูหมิ่นซึ่งหน้ามากกว่าการกระทำความผิดต่อชื่อเสียงในประการอื่น

²⁶ อ้างแล้ว, ศิโรตม์ ทองคำ, "ความผิดอาญาฐานดูหมิ่นประมาท : ศึกษาเปรียบเทียบตั้งแต่กฎหมายตราสามดวงจนถึงประมวลกฎหมายอาญา," (วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2549), หน้า 247.

อย่างไรก็ตาม เนื่องจากประเทศไทยได้ติดต่อสื่อสารกับต่างประเทศ รวมถึงประเทศในทวีปยุโรปและได้รับความก้าวหน้าทางวิทยาการโดยเฉพาะเทคโนโลยีการพิมพ์ ทำให้เกิดปัญหาต่อความสงบเรียบร้อยของสังคมจนเป็นที่มาของการพยายามจะบัญญัติให้การใส่ ความบุคคลอื่นเสียชื่อเสียงเป็นความผิดอาญา ดังที่ได้กล่าวไปแล้วในเรื่องของการหมิ่นประมาท

ต่อมา เมื่อมีการรับเอาอิทธิพลของกฎหมายต่างประเทศทำให้เกิด ความเปลี่ยนแปลงแนวความคิดทางกฎหมายให้เห็นว่าการหมิ่นประมาทเป็นการกระทำซึ่ง ก่อให้เกิดความเสียหายต่อชื่อเสียงและเกียรติคุณอย่างร้ายแรง ทำให้ผู้ถูกหมิ่นประมาทได้รับความ เสื่อมเสียในวงสังคม ต่างจากการดูหมิ่นซึ่งหน้าซึ่งเป็นเรื่องส่วนบุคคลมากกว่าจะกระทบต่อสังคม ดังนั้น ในกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127 ซึ่งได้รับเอาแนวคิดนี้จึงตรงกันข้ามกับแนวความคิดที่ ปรากฏในกฎหมายตราสามดวงอย่างสิ้นเชิง โดยแนวความคิดเช่นนี้ก็ยังคงสืบทอดมาในปัจจุบัน ทำให้ประมวลกฎหมายอาญาในปัจจุบัน ได้บัญญัติความผิดฐานดูหมิ่นไว้ในความผิดลหุโทษซึ่ง เป็นส่วนที่ถูกแบ่งแยกออกไปจากความผิดอาญาทั่วไปเนื่องจากมีอัตราโทษขั้นสูงที่บัญญัติไว้ใน กฎหมายต่ำกว่าความผิดอาญาทั่วไป

เนื่องจากความผิดฐานดูหมิ่นซึ่งหน้าและโดยการโฆษณาเป็น ความผิดในส่วนลหุโทษจึงมีผลทำให้ความผิดฐานนี้แตกต่างกับความผิดฐานหมิ่นประมาทซึ่งได้มีการ บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญา ภาคทั่วไป หลายประการ ทั้งกรณีที่ว่าการดูหมิ่นนี้แม้จะ ไม่ได้ทำโดยเจตนาก็เป็นความผิดแล้ว และยังเป็นความผิดที่ยอมความไม่ได้ เป็นต้น

3) ความผิดอื่นๆตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับ คอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550

ในขณะที่มีการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำ ความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 นั้น เนื่องจากมีแนวความคิดที่ว่าความผิดต่อชื่อเสียงซึ่ง กระทำบนระบบเครือข่ายนั้นเป็นเพียงการกระทำความผิดต่อชื่อเสียงซึ่งไม่ต่างไปจากการกระทำ ความผิดต่อชื่อเสียงในรูปแบบอื่นๆ เช่น ทางหนังสือพิมพ์ วิทยุ หรือโทรทัศน์ เป็นต้น หรือกล่าวอีก นัยหนึ่ง คือ เป็นการกระทำความผิดซึ่งใช้ระบบเครือข่ายเป็นเครื่องมือในการกระทำความผิด (Computer related crime) เท่านั้น แต่ในขณะที่ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้กำลังอยู่ในระหว่างการ พิจารณา กลับพบว่ามีการใช้ระบบเครือข่ายเป็นเครื่องมือในการกระทำความผิดต่อชื่อเสียงอย่าง แพร่หลายและรุนแรง จึงมีแนวความคิดที่จะนำหลักกฎหมายซึ่งคุ้มครองชื่อเสียงมาบัญญัติไว้ใน พระราชบัญญัติฉบับนี้ด้วยเพื่ออาศัยอำนาจพิเศษที่จะให้แก่พนักงานเจ้าหน้าที่เป็นเครื่องมือใน การแก้ปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้น

ดังนั้น โดยหลักแล้ว บทบัญญัติแห่งกฎหมายซึ่งคุ้มครองการกระทำ ความผิดต่อชื่อเสียงตามพระราชบัญญัติฉบับนี้จึงไม่ค่อยมีความแตกต่างไปจากที่ปรากฏใน ประมวลกฎหมายอาญา กล่าวคือ จะมุ่งคุ้มครองผู้ซึ่งจะได้รับความเสียหายจากการหมิ่นประมาท หรือกล่าวข้อความอันเป็นเท็จ แต่จะมุ่งเน้นไปที่วิธีการ คือ กระทำโดยใช้ระบบเครือข่ายเป็น เครื่องมือ

อย่างไรก็ตาม มีข้อน่าสังเกตว่าพระราชบัญญัติฉบับนี้มีการบัญญัติ หลักเกณฑ์การให้ความคุ้มครองชื่อเสียงของบุคคลเพิ่มขึ้นจากประมวลกฎหมายอาญาประการ หนึ่งซึ่งไม่มีปรากฏในประมวลกฎหมายอาญามาก่อน คือ บุคคลจะต้องรับผิดชอบด้วยหากนำเข้าภาพ ตัดต่อสู่ระบบคอมพิวเตอร์ซึ่งประชาชนทั่วไปอาจเข้าถึงได้และเป็นเหตุให้ผู้ซึ่งถูกนำภาพไปตัดต่อ นั้นน่าจะได้รับความอับอาย

2.3.2 ลักษณะของการกระทำความผิดต่อชื่อเสียงบนระบบเครือข่าย

ลักษณะของการกระทำความผิดต่อชื่อเสียงบนระบบเครือข่าย ได้แก่

1. การเขียนข้อความหรือการแสดงความคิดเห็นไม่ว่าจะในเรื่องเพศ หน้าที่การงาน การเงินหรือพฤติกรรมโดยทั่วไปในลักษณะเจาะจงตัวบุคคลหรือง่ายต่อการเข้าใจ ได้ว่าบุคคลที่ถูกกล่าวถึงเป็นใครหรืออาจถึงขนาดมีการนำเอาเสียง ภาพ หรือภาพเคลื่อนไหวมา ประกอบการบรรยายโดยเรื่องที่เกี่ยวข้องนั้นอาจเป็นความจริงหรือความเท็จโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ ผู้นั้นต้องเสียชื่อเสียง ถูกเกลียดชัง และในบางครั้งอาจมีความมุ่งหมายเพื่อทำลายคู่แข่งในทาง ธุรกิจการค้าด้วย

2. การส่งภาพ หรือภาพเคลื่อนไหวของบุคคลโดยอาจเป็นภาพจริง หรือ ภาพตัดต่อโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อผู้านั้นต้องเสียชื่อเสียง ถูกเกลียดชัง และในบางครั้งอาจมีความมุ่ง หมายเพื่อ ช่มชู้ หรือทำลายหน้าที่การงานและฐานะทางสังคมของผู้นั้นด้วย

นอกจากนี้ยังอาจจะมีวิธีการอื่นๆที่เพิ่มขึ้นมาควบคู่กับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ของเทคโนโลยี เช่น ในปัจจุบัน เมื่อระบบเครือข่ายได้ถูกพัฒนาให้มีความรวดเร็วในการ แลกเปลี่ยนข้อมูลมากขึ้นในราคาที่ถูกลงจนผู้ใช้บริการทั่วไปสามารถยอมรับได้แล้ว การ แลกเปลี่ยนข้อมูลไม่ได้ถูกจำกัดอยู่เพียงตัวอักษร หรือ เสียงซึ่งมีขนาดเล็กและใช้เวลาในการรับ ข้อมูลน้อยอีกต่อไป ผู้ใช้ระบบเครือข่ายสามารถส่งภาพเคลื่อนไหวที่มีระยะเวลาสั้น หรือกระทั่ง ภาพยนตร์ความละเอียดสูงด้วย

อย่างไรก็ตาม ตามประมวลกฎหมายอาญาซึ่งสามารถจะนำมาปรับใช้กับการกระทำความผิดต่อชื่อเสียงบนระบบเครือข่าย โดยเฉพาะความผิดฐานหมิ่นประมาทบุคคลทั่วไป ตามที่ได้บัญญัติไว้ในมาตรา 326 ถึง มาตรา 333 เป็นความผิดอาญาต่อส่วนตัว หรือ ความผิดอันยอมความได้ อำนาจของเจ้าหน้าที่จะต้องเกิดขึ้นจากการร้องทุกข์ของผู้เสียหายซึ่งได้ร้องทุกข์ภายใน 3 เดือน²⁷ ดังนี้ แม้การหมิ่นประมาทที่เกิดขึ้นจะก่อให้เกิดความเสียหายรุนแรงเพียงใด หากไม่มีการร้องทุกข์ของผู้เสียหาย รัฐก็ไม่สามารถดำเนินการใดๆ ได้

2.3.3 วิธีการและรูปแบบของการกระทำความผิดต่อชื่อเสียงบนระบบเครือข่าย

เนื่องจากการกระทำเพื่อให้บุคคลใดเสียชื่อเสียงเป็นเรื่องที่ทำได้ง่าย ประกอบกับความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยี ทำให้ผู้ซึ่งสามารถนำข้อมูลที่จะทำให้บุคคลอื่นเสียชื่อเสียงไม่ได้จำกัดอยู่เฉพาะเพียงผู้ให้บริการบนระบบเครือข่ายอีกต่อไป กล่าวคือ บุคคลทั่วไปซึ่งเป็น

²⁷ ประมวลกฎหมายอาญา

มาตรา 95 ในคดีอาญา ถ้ามิได้ฟ้องและได้ตัวผู้กระทำความผิด มายังศาลภายในกำหนดดังต่อไปนี้ นับแต่วันกระทำความผิดเป็นอันขาดอายุความ

- (1) ยี่สิบปี สำหรับความผิดต้องระวางโทษประหารชีวิต จำคุก ตลอดชีวิต หรือ จำคุกยี่สิบปี
- (2) สิบห้าปี สำหรับความผิดต้องระวางโทษจำคุกกว่าเจ็ดปีแต่ ยังไม่ถึงยี่สิบปี
- (3) สิบปี สำหรับความผิดต้องระวางโทษจำคุกกว่าหนึ่งปีถึงเจ็ดปี
- (4) ห้าปี สำหรับความผิดต้องระวางโทษจำคุกกว่าหนึ่งเดือนถึง หนึ่งปี
- (5) หนึ่งปี สำหรับความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งเดือน ลงมาหรือต้องระวางโทษอย่างอื่น

ถ้าได้ฟ้องและได้ตัวผู้กระทำความผิดมาศาลแล้ว ผู้กระทำความผิดหลบหนีหรือวิกลจริตและศาลสั่งงดการพิจารณาไว้จนเกินกำหนดดังกล่าวแล้วนับแต่วันที่หลบหนีหรือวันที่ศาลสั่งงดการพิจารณาก็ให้ถือว่าเป็นอันขาดอายุความเช่นเดียวกัน"

มาตรา 96 ภายใต้บังคับมาตรา 95 ในกรณีความผิดอันยอมความได้ถ้าผู้เสียหายมิได้ร้องทุกข์ภายในสามเดือนนับแต่วันที่รู้เรื่องความ ผิดและรู้ตัวผู้กระทำความผิดเป็นอันขาดอายุความมาตรา 97 ในการฟ้องขอให้กักกัน ถ้าจะฟ้องภายหลังการฟ้องคดีอันเป็นมูลให้เกิดอำนาจฟ้องขอให้กักกัน ต้องฟ้องภายในกำหนด หกเดือนนับแต่วันที่ฟ้องคดีนั้น มิฉะนั้น เป็นอันขาดอายุความ

ผู้ให้บริการบนระบบเครือข่ายสามารถจะนำข้อมูลเข้าสู่ระบบคอมพิวเตอร์ได้อย่างง่ายดาย ไม่ว่าจะ
จะเป็นข้อมูลที่เป็นตัวหนังสือ รูปภาพ เสียง ภาพเคลื่อนไหวหรือที่เรียกกันว่าคลิปวิดีโอ อย่างไรก็ตาม
ตาม เราสามารถจะแบ่งวิธีการกระทำคามผิดต่อชื่อเสียงได้อย่างกว้างๆ 2 วิธี²⁸ ดังนี้

1. การกระทำคามผิดต่อชื่อเสียงที่จำกัดวงผู้รับ เป็นการส่งข้อความ
ภาพ เสียงหรือภาพเคลื่อนไหวแก่บุคคลในระบบเครือข่ายโดยมีผู้รับการใ้ความจำวนจำกัด เช่น
กระทำทางจดหมายอิเล็กทรอนิกส์, การส่งข้อความส่วนตัวต่อบุคคลโดยเฉพาะเจาะจงใน
โปรแกรมสนทนา (Internet Relay Chat)

2. การกระทำคามผิดต่อชื่อเสียงซึ่งกระทำบุคคลทั่วไป เช่น การใ้
ความทางเว็บไซต์ซึ่งสามารถทำได้หลายรูปแบบ เช่น การใ้ข้อความ รูปภาพ เป็นต้น, การกระทำ
ทางโปรแกรมสนทนาในลักษณะที่เป็นการใ้ความใ้บุคคลทุกคนที่อยู่ในห้องสนทนาเดียวกันเห็น
สิ่งใ้ความทั้งหมด

2.3.4 เปรียบเทียบการกระทำคามผิดต่อชื่อเสียงในรูปแบบธรรมดาและบน ระบบเครือข่าย

การกระทำคามผิดต่อชื่อเสียงสามารถกระทำใ้หลายรูปแบบและวิธีการ โดย
ปกติแล้ว กฎหมายอาญาจะบัญญัติขึ้นเพื่อดำเนินการกับการกระทำที่เป็นปฏิปักษ์ต่อสังคมโดย
มุ่งเน้นไปที่การกระทำแต่ไม่ได้มุ่งเน้นไปยังเครื่องมือในการกระทำคามผิดเนื่องจากโดยหลักแล้ว
ไม่ว่าการกระทำคามผิดต่อชื่อเสียงจะเกิดขึ้นเนื่องจากการกระทำในรูปแบบหรือลักษณะใด แต่ก็
มีวัตถุประสงค์ที่กฎหมายมุ่งจะคุ้มครองเช่นเดียวกัน ดังนั้น เมื่อเกิดการกระทำคามผิดต่อชื่อเสียง
บนระบบเครือข่ายขึ้น ในบางกรณีจึงสามารถนำกฎหมายอาญาทั่วไปมาปรับใ้ใ้ได้ อย่างไรก็ตาม
ด้วยลักษณะพิเศษของระบบเครือข่ายก็ใ้ใ้ในบางกรณี เกิดความแตกต่างระหว่างการทำ
คามผิดในรูปแบบธรรมดาและบนระบบเครือข่าย ไม่ว่าจะใ้ใ้ในเรื่องราวการค้นหาและพิสูจน์ตัว
ผู้กระทำคามผิด ขอบเขตการบังคับใ้กฎหมาย รวมถึงผลเสียหายที่อาจเกิดขึ้นจากการกระทำ
คามผิด เป็นต้น

ในส่วนนี้จึงจะขอเปรียบเทียบการกระทำคามผิดต่อชื่อเสียงในรูปแบบธรรมดา
และบนระบบเครือข่าย ดังนี้

²⁸ ปกป้อง ศรีสนิท, "หมิ่นประมาททางอินเทอร์เน็ต" บทบัญญัติ, 56 (กันยายน 2543) :
29-46.

ความเหมือน

วัตถุประสงค์ของการกระทำความผิด - การกระทำความผิดต่อชื่อเสียงในรูปแบบใดก็ตามต่างก็มีวัตถุประสงค์การกระทำความผิดเป็นชื่อเสียง คือ มุ่งหมายจะให้ผู้ถูกกระทำได้รับความเสียหายต่อชื่อเสียง เช่น การกระทำเพื่อให้ถูกดูหมิ่น ถูกเกลียดชังหรือได้รับความอับอาย เป็นต้น

ความแตกต่าง

1) วิธีการกระทำความผิด

รูปแบบธรรมดา - เป็นการกระทำทางกายภาพ ไม่จำกัดว่าจะกระทำในรูปแบบใด เช่น การเขียน พิมพ์หรือพูด แต่หากผู้กระทำต้องการให้เกิดผลเสียหายอย่างกว้างขวาง อาจจะมีขั้นตอนที่ยุ่งยาก และเสียค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้น เช่น นำไปประกาศโฆษณา ลงหนังสือพิมพ์ เผยแพร่ออกทางโทรทัศน์

ระบบเครือข่าย - เป็นการกระทำทางกายภาพ คือ พิมพ์หรือนำข้อมูลเข้าสู่ระบบเครือข่าย แต่ไม่มีขั้นตอนยุ่งยากลำบากในการทำให้เกิดความเสียหายอย่างกว้างขวาง กล่าวคือ เพียงพิมพ์หรือนำข้อมูลคอมพิวเตอร์เข้าบนระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ซึ่งเป็นกระดานข่าวสาธารณะก็จะเกิดผลเสียหายอย่างกว้างขวาง โดยผู้กระทำไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายใดๆเพิ่มเติม

2) ระยะเวลาในการกระทำความผิด

รูปแบบธรรมดา - การกระทำความผิดในลักษณะที่เป็นการกระทำทางกายภาพนั้นจะต้องใช้เวลาในการกระทำความผิด และหากเป็นการโฆษณา หรือประกาศลงหนังสือพิมพ์ซึ่งมีขั้นตอนยุ่งยากก็ยิ่งต้องใช้เวลาเพิ่มมากขึ้น เนื่องจากอาจต้องมีบุคคลหลายคนเข้าไปมีส่วนร่วมรับรู้ถึงการกระทำที่เสียหายต่อชื่อเสียงนั้น

ระบบเครือข่าย - แม้การกระทำความผิดต่อชื่อเสียงบนระบบเครือข่ายจะเป็นการกระทำทางกายภาพเช่นเดียวกับการกระทำความผิดในรูปแบบธรรมดา แต่ด้วยเทคโนโลยีของคอมพิวเตอร์ ทำให้ข้อมูลได้รับการเผยแพร่ไปอย่างรวดเร็ว ไม่ต้องผ่านกระบวนการที่ยุ่งยากเช่นเดียวกับการกระทำความผิดในรูปแบบธรรมดา ผู้กระทำความผิดสามารถกระทำได้ด้วยตัวคนเดียว ไม่ต้องมีผู้อื่นร่วมรู้เห็นหรือช่วยเหลือ

3) ขอบเขตในการกระทำความผิด

รูปแบบธรรมดา - เนื่องจากการกระทำความผิดต่อชื่อเสียงโดยมุ่งจะให้เกิดผลในวงกว้างจะต้องอาศัยวิธีการและค่าใช้จ่ายที่เพิ่มขึ้น อีกทั้งยังจะต้องอาศัยความร่วมมือของผู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อช่วยเหลือในการกระทำความผิด ส่วนใหญ่แล้วการกระทำความผิดต่อชื่อเสียง

ในรูปแบบธรรมดาทั่วไปจึงไม่เกิดผลในวงกว้างมากนัก กล่าวคือ อาจจะกระทำได้ในพื้นที่จำกัด เช่น กรณีการประกาศลงหนังสือพิมพ์ ความเสียหายจะเกิดจำกัดเฉพาะในพื้นที่ที่หนังสือพิมพ์จำหน่าย

ระบบเครือข่าย - เนื่องจากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ทำให้ผู้ใช้บริการระบบเครือข่ายสามารถเข้าถึงข้อมูลสาธารณะบนระบบเครือข่ายได้โดยไม่จำกัดว่าจะอยู่ในที่ใด กล่าวคือ เพียงมีคอมพิวเตอร์ซึ่งสามารถเชื่อมต่อเข้าสู่ระบบเครือข่าย เช่น อินเทอร์เน็ต ไม่ว่าผู้ใช้บริการระบบเครือข่ายจะอยู่ที่ใดในโลกก็จะสามารถเข้าถึงข้อมูลที่ทำให้เกิดความเสียหายต่อชื่อเสียงได้โดยไม่มีค่าใช้จ่ายพิเศษเพิ่มเติม ทำให้ความเสียหายเกิดผลในวงกว้าง ไม่มีข้อจำกัดในด้านอาณาเขต ดินแดน หรือข้อจำกัดทางกายภาพอีกต่อไป

4) ผลเสียหายจากการกระทำความผิด

รูปแบบธรรมดา - ดังที่ได้กล่าวไปแล้วว่าขอบเขตการกระทำความผิดเกิดในพื้นที่จำกัด ดังนั้น ความเสียหายที่เกิดจากการกระทำความผิดจึงจำกัดในพื้นที่ซึ่งข้อมูลเข้าถึง ผลของความเสียหายจึงไม่กว้างขวางมากนัก อีกทั้งการที่ต้องใช้เวลาในการทำให้เกิดความเสียหายต่อชื่อเสียง ทำให้สามารถควบคุมไม่ให้ความเสียหายแพร่กระจายไปได้ไกลด้วย

ระบบเครือข่าย - เนื่องจากไม่ว่าผู้ใช้บริการระบบเครือข่ายจะอยู่ที่ใดในโลกก็สามารถเข้าถึงข้อมูลคอมพิวเตอร์สาธารณะได้อย่างรวดเร็วและไม่มีค่าใช้จ่ายเพิ่มเติมพิเศษ ดังนั้น ผู้รับรู้ข้อมูลซึ่งมุ่งหมายจะทำให้บุคคลอื่นเสียหายต่อชื่อเสียงนั้นจึงมีจำนวนมาก และเกิดขึ้นในระยะเวลาอันรวดเร็ว ความเสียหายจึงเกิดในวงกว้างมากจนอาจกล่าวได้ว่า หากผู้รับรู้ข้อมูลเข้าใจภาษาที่ใช้ในการเผยแพร่แล้ว ไม่ว่าผู้รับรู้ข้อมูลจะอยู่ที่ใดในโลกก็สามารถเข้าถึง และเกิดความเสียหายขึ้นได้

2.3.5 ตัวอย่างของการกระทำความผิดต่อชื่อเสียงบนระบบเครือข่าย

แม้การกระทำความผิดโดยมุ่งหมายต่อชื่อเสียงบนระบบเครือข่ายในประเทศไทยมีเป็นจำนวนมากและมีรูปแบบที่หลากหลายแต่จะพบว่าคดีส่วนใหญ่ที่เกิดขึ้นจะมีการตกลงกันได้และไม่มีการดำเนินคดีต่อไปในชั้นศาล จึงไม่มีการเก็บข้อมูลและรายละเอียดที่เกิดขึ้นอย่างเป็นทางการ ดังนั้น ผู้เขียนจึงจะขอยกตัวอย่างของการกระทำความผิดต่อชื่อเสียง

บนระบบเครือข่ายซึ่งเกิดขึ้นบ่อย²⁹ โดยจะจัดแบ่งตัวอย่างของการกระทำคามผิดตามรูปแบบและลักษณะของการกระทำคามผิดที่เกิดขึ้นจริง

1. การนำเข้าสู่ระบบคอมพิวเตอร์ซึ่งข้อมูลคอมพิวเตอร์ในลักษณะที่เป็น การใส่ความบุคคลอื่นพร้อมทั้งนำข้อมูลส่วนตัวของบุคคลนั้นมาเปิดเผย พร้อมกับบอกเล่าถึงการกระทำของบุคคลใดซึ่งเป็นกระทำการอันผิดกฎหมาย ศีลธรรม จารีตประเพณี รวมถึงค่านิยมในสังคม
2. การดูหมิ่นบุคคลอื่นโดยบนกระดานข่าวสาธารณะหรือบนพื้นที่ที่เปิดให้มีการแสดงความคิดเห็น ไม่ว่าจะเป็นการใช้ด้วยคำที่หยาบคาย การลงรูปในลักษณะที่ทำให้บุคคลผู้อยู่ในรูปอับอาย เป็นต้น
3. การนำเข้าสู่ระบบคอมพิวเตอร์ที่ปรากฏเป็นภาพของผู้อื่น และภาพนั้นเกิดจากการสร้างขึ้น ตัดต่อ ต่อเติม โดยประการที่น่าจะทำให้ผู้อื่นนั้นเสียชื่อเสียง หรือได้รับความอับอาย

จากข้อมูลดังที่ได้กล่าวมาแล้วในบทนี้ จะเห็นได้ว่าด้วยลักษณะของระบบเครือข่ายซึ่งยังคงพัฒนาต่อเนื่องอย่างไม่หยุดยั้ง ประกอบกับแนวความคิดในการให้ความคุ้มครองชื่อเสียงของบุคคล ทำให้เมื่อเกิดการนำระบบเครือข่ายไปใช้เป็นเครื่องมือในการกระทำคามผิดต่อชื่อเสียง ความเสียหายจึงเกิดขึ้นมาก รวดเร็ว ส่งผลกระทบในวงกว้าง อีกทั้งการดำเนินการเพื่อสืบหาตัวผู้กระทำคามผิดยังทำได้อย่างล่าช้าและยากลำบาก และด้วยลักษณะพิเศษอีกประการหนึ่งของระบบเครือข่าย คือ การให้อิสระ เสรีภาพแก่ผู้ใช้ระบบเครือข่ายมาก ต่างจากการติดต่อสื่อสารในรูปแบบอื่นๆ ส่งผลให้ในหลายประเทศ รวมถึงประเทศไทย นอกจากจะมีการพิจารณาถึงแนวทางในการแก้ไขปัญหาเพื่อเพิ่มความคุ้มครองบุคคลจากการกระทำคามผิดต่อชื่อเสียงบนระบบเครือข่ายที่เกิดขึ้นซึ่งผู้เขียนจะได้กล่าวในบทถัดไปแล้ว ยังมีประเด็นที่จะต้องพิจารณาเกี่ยวกับการกำหนดความสมดุลระหว่างเสรีภาพ โดยเฉพาะเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นบนระบบเครือข่าย กับสิทธิในชื่อเสียงและสิทธิในความเป็นส่วนตัวของบุคคลซึ่งถูกพัฒนาควบคู่มากระบบเครือข่าย โดยเฉพาะระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตมาอย่างยาวนานอีกด้วย

²⁹ ข้อมูลจากเว็บไซต์ Pantip.com